

SZEKERES KATÓ
Maruska sorozat

A TŰCSÖK HATTYÚDALA
Mesék kicsiknek

ISBN: 978-963-88809-8-7

Kiadó: Bakai Beáta
Szeged, 2010

Támogatók

Szegedi Közéleti Kávéházi Esték Alapítvány
Kuratóriuma nevében:

Dr Szondi Ildikó az estek szerkesztője

Dr Szalay István a Kuratórium elnöke

Volt Hadifoglyok Bajtársi Szövetsége Szeged

Szegedi Bajtársi Klub

Nagy Józsefné Ila

Maróti Mihály Tibor

Szekeres István

Pósa Attila informatikus

Ez már az ősz, itt-ott még egy tücsök
Dalt próbál szegény a füvek között.
Szalad a húr, szétfoszlik a vonó,
Nem nótaszó ez már, de búcsúszó
Zelk Zoltán

Tilos a kiadványokat, vagy azok
bármely részét sokszorosítani,
információs rendszerben tárolni,
minden féle formában sugározni,
a szerző írásbeli egyetértése nélkül.
A kiadvány védett!

A TÜCSÖK HATTYÚDALA

Nap anyácska alacsonyan járt az égen. Régen elmúlt az, az idő, mikor olyan meleget ontott, hogy mindenkit megizzasztott a földön.

Nyáron még könnyű volt neki, mert sugarait merőlegesen bocsátotta lefelé a földre.

Akkor még volt benne tűz!

Mivel az évszakok váltották egymást, így a nyárnak is vége lett. Nap anyácska ugyan mindig a saját útját járta, és ha nem is melegített, legalább világított.

Bár... melegített ő, csak ebben az időben a hideg erősebbnek bizonyult, és elvette Nap anyácska erejét.

– A megért gyümölcsök, már régen a kamrákban vagy a pincékben illatoztak. A füvek elsárgultak, és a vándormadarak elindultak melegebb vidékre, úgy ahogy azt minden évben szokták.

Színes levelek borították a kerteket, utcákat, tereket és a fák ágai csupaszon meredeztek felfelé, mintha segítségért nyújtogatták volna karjaikat.

Persze nem számíthattak semmiféle segítségre, mert nekik is el kellett fogadni, hogy eljött számukra a pihenés ideje, és készülni kellett a téli alváshoz.

Reggelente az állóvizek teteje bebőrözött, ám ezt a vékony jeget Nap anyácska egy-kettőre megolvasztotta.

Reggelenként kicsit gyengélkedett, de később összeszedte magát, és a déli órákban kellemesen felmelegítette a levegőt. Ez a langyos idő mindenkinek jól esett. Ilyenkor az emberek levetették, vagy kigombolták meleg kabátjukat. Arcukat lehunyt szemmel a nagy tűzgömb felé fordították, hogy az őszi napsugarakat mind magukba szívják.

Áldották a Nagy Fényt.

Tulajdonképpen épp hogy csak őszbe fordult az idő, ezért szokatlan volt Dér Döme hajnali látogatása. Pedig néha úgy

ellepte az elsárgult füvet, fát, kerítést, hogy az alig különbözött a havas tájtól.

Elégedetten dörzsölte kezeit.

– Jól van, nagyon jól van. Aludjatok csak. Eljött a pihenés ideje. Hiszen már, a második „emberes” hónapban járunk.

Ne zavarjatok a munkámban!

Hanem, mikor az ég peremén megjelent Nap anyácska hatalmas vörös tányérja, nagyon bosszús lett.

Erőlködött, erőlködött, nem hagyta magát legyőzni.

Dühében fagyot lehelt, és jeges szelet kavart. Nagyon kellemtelen tudott lenni, és nem akart engedni.

A hideg, jeges szél a segítségére sietett. Mindent vitt, amit csak tudott.

Az emberek fejről lekapta a sapkát, kalapot, és próbálgatta erejét a fiatal vékony fákon.

Ide-oda hajlítgatta őket, és amelyikkel nem bírt, úgy sivített az ágak között, hogy rossz volt hallgatni.

Sok vékony gallyat letört, és az útra szórta őket, amiben aztán bukdácsoltak a járókelők.

– Ez az én időm! Az én birodalmam! – sziszegte dühösen, és minden nap birokra kelt Nap anyácskával, aki csak nevetett. Ha csak egy pár órácskára is, de mindig ő győzött. Megtörte a hideg erejét.

Dér Döme gőzölögve távozott, és nyomában nem maradt más, csak egy kis nedvesség. Olyan harmatszerű pára.

– Na, majd holnap meglátjuk, ki az erősebb! – kiáltott fenyegetőzve, mert nagyon bosszús lett, hogy meg kellett hátrálnia.

– Gyere, csak gyere! Én is itt leszek! – nevetett továbbra is Nap anyácska.

Mikor Döme eltűnt, a tőkén maradt fürtökben lógó szőlőszemeken is felszárította a nedvességet, és szanaszét küldte sugarait. A legkedvesebbet visszafogta egy pillanatra.

– Beszédem van veled Sugárka.

Mindegyik gyermekemet szeretem, de te vagy a legkedvesebb.

Megbízom benned és arra kérlek, hogy lelkiismeretesen végezd el a munkád, amit kiszabok rád.

– Mondjad csak anyácska, boldogan megcsinálok mindent, amit csak rám bízol.

– Jól van gyermekem, elhiszem neked, amit mondasz. Egy percig sem kételkedem benned. Figyelj hát nagyon, mert amit mondok, azt örök életre meg kell jegyezned.

E szerint kell cselekedned, a dolgokat megítélned.

Senki másra nem szabad hallgatnod, csakis rám!

Én már nagyon öreg vagyok és mégis fiatal. Magamban hordozom az életet, az erőt. Nélkülem senki és semmi nem létezik! Vannak ugyan erők, melyek folyton-folyvást le akarnak győzni, de ez sohasem sikerülhet nekik.

Alkalmanként hagyom, hogy elgyengítsenek, de, nem azért, mert igazán gyenge lennék. – Egy pillanatra elgondolkodott, aztán folytatta.

Amikor eljön Tél apó, én visszavonulok egy kicsit. Ilyenkor sok földi lakó téli álmot alszik, pihen. Előtte azonban meghíznak. Jó sok zsírt szednek fel magukra, hogy kibírják a téli időszakot.

Olyan, mintha egy kicsit meghalnának. De nem halnak meg, mert tavasszal felébrednek, egy nagyot nyújtóznak, és úgy érzik, hogy alaposan kialudták magukat. Folytatják tovább, ahogy szokták, élük az életüket.

Akik találnak ételmet, azok felöltöznek. Meleg, sűrű, vastag bundát növesztenek, hogy ne fázzanak.

Mert megfagy a föld, és mint említettem, a bogarakat, lárvákat –, amit fogyasztani szoktak – nem tudják kicsipkedni. Azon kívül a hideg elől a rovarok is elbújnak, vagy bebábozódnak. Szóval, eltűnik az élelmük.

– Hát akkor mit esznek?

– Ez bizony talány. Ha találnak, akkor az elszáradt fű magját. A nagyobb madarak télen is vadásznak, mert a rágcsálók nem alszanak téli álmot. Legalább is nem mindegyik. Meg, elhullott állatok tetemein tengődnek.

Bizony, télen majd minden madár éhezik.

– Mi az, hogy tengődnek?

– Az azt jelenti, hogy éppen csak egy pár falat jut a gyomrukba. Csak annyi, hogy nem pusztulnak éhen.

– Szegény madárkák. Szeretem, és sajnálom őket.

– Hidd el én is. De a gyengének pusztulnia kell, hogy az erősebb életben tudjon maradni.

– Miért az erősebb?

– A természetben csak az erősebbjei maradnak életben. Az állatok nem tudnak egymásnak segíteni, hiszen akkor felborulna a tápláléklánc.

– Mi az a tápláléklánc?

– A természetben mindig a kicsik, az ügyetlenek, a gyengék szolgálnak eledelül a nagyoknak, erőseknek. Vagyis a nagyok megeszik a kicsiket, a gyengéket.

– És ez jó? – kérdezte újra meg újra Sugárka.

– Hát persze. Így marad fenn a természet egyensúlya, a rendje. Mi lenne, ha mindenfelé gyenge, beteg állatok hada lepné el a földet?

– Mi lenne?

– Kipusztulnának az életrevalók is.

– Jaj, az nem lenne jó.

– Nem bizony!

– És az emberek? Azok is megeszik egymást?

– Meg nem eszik, csak bántják. De ez egy másik történet. Most nem érünk rá erről beszélgetni.

– Csak azt mondd még meg anyácska, hogy az emberek is téli álmat alszanak, vagy bundát növesztenek? Mert ugye ők is védekeznek a hideg ellen, nem csak az állatok.

– Nem gyermekem. Egyiket sem teszik a hideg miatt. Ők felöltöznek. Meleg ruhát vesznek magukra. Meg tudják magukat védeni. Házat építenek, tüzet gyújtanak, meleget csinálnak, mert gondolkodó lények.

– Mi az, hogy gondolkodó lények? – kíváncsiskodott tovább Sugárka, mert nagyon érdekesnek találta, amit Nap anyácska mondott neki.

– Hajaj! Ez hosszú história. De annyit tudj, hogy nem ösztönösen cselekszenek, hanem tudatosan. És nagyon tudnak alkalmazkodni a körülményekhez. Ha akarnak... Nagy bűnük, hogy akkor is ölnek, ha nem éhesek.

– Miért? – rémült meg Sugárka.

– Mert sok bennük a gonoszság. Önzők és telhetetlenek. Persze nem mindegyik.

Nap anyácska egy pillanatra megint elhallgatott, gondolkodott egy kicsit aztán folytatta – de, mint mondtam, erről majd máskor beszélünk. Csak azért említettem, hogy velük te ne törődj. Velük én foglalkozom.

– Neked a védtelen élőlényeket, állatokat kell pátyolgatni. Mindig ez lesz a feladatod.

Szóval megegyeztünk Tél apóval, hogy az évet felosztjuk a földön.

Fele az övé, fele az enyém.

Csak az a baj, hogy apó kicsit hanyag. Összekeveri a dolgokat, vagy nem akarja tudomásul venni, hogy az állandó és örök csakis én vagyok. Kizárólag egyedül én, és az idő. Ő itt csak vendég! Nem kis bosszúságomra, már októberben elengedi Zúz Marát, és Dér Dömét, amikor a gyümölcsöt kell szüretelni.

Sokszor a fák ágain ott lóg az alma, a körte, a naspolya a szőlő meg más gyümölcs.

Most hogyan néz az ki, hogy a fák levelei még zölden lehullanak?

– Miért? Hogyan kellene lehullaniuk?

– Előbb piros színt kell ölteniük, aztán sárgát, és csak utána kell lehullaniuk.

Sora van ennek is, mint mindennek.

Ilyenkor még csak a kis unokáját kellene elszabadítani apónak. Az éjszakai hideget, de inkább csak hűvös, ködös, párás levegőt. – De nem! Ő állandóan nappal birkózik velem.

Igaz, hogy Dér Döme kellemetlenül tolakodó. Sőt! Önálló életet él, és szövetségeseket szervez maga mellé, hogy minél keményebb legyen. – Üzentem neki, hogy várjon sorára, mert még nincs itt az ideje.

Erre ő mit tesz pimaszul?

Visszaüzent, hogy holnapután jön a menyasszonya is, Zúz Mara meg a sógora Fagy Ferkó.

És amilyen ostoba, hogy el is hozza őket.

Most nagyon dühös rám, mert pillanatok alatt megolvasztottam. Ezért hozza az erősebb elemeket.

Persze... erőlködhetnék, de ha rátelepednek a földre, alaposan megizzasztanak, mire sikerülne elkergetni őket.

– És mit lehet ez ellen tenni?

– Sajnos semmit. Már elpanaszoltam a Nagy Természet Atyának, de ő csak hümmögött.

Végül, nekem adott egy olyan részt a Földön, ahol csak én vagyok az úr. Tél Apó oda be sem teheti a lábát.

Ott, örök tavasz és örök nyár van.

De meg kell vallanom neked, hogy jobban szeretem a változathoz szokást.

Te még fiatal vagy és nem láttál megújulást. Az egy csoda.

Sugárka ámulva hallgatta Nap Anyácskát. Minden szavát leste, egyet sem szalasztott volna el. Ő meg folytatta. – Tavasszal életre kel minden, ami addig téli álmát aludta.

A fák, bokrok kivirágoznak, mintha felöltöztek volna.

A pompás virágok után kibújnak a zöld levelek.

Az állatok új külsőt öltenek. Levetik téli bundájukat és könnyebb, nyárit növesztenek, ami más színű, mint az addigi volt.

Aztán megindulnak a vizek.

Szóval, a Föld felébred téli álmából.

Minden zsong, bong és ez a zene olyan édes nekem.

Amerre csak nézek, minden, minden csupa élet.

– Csodálatos lehet – sóhajtott Sugárka.

– Az bizony! Te nyáron születted és még keveset láttál.

De az elkövetkező tavaszt már te is látni fogod.

– Ez biztos? – lelkenedett.

– Egészen biztos!

– És ha nem lesz következő tavasz? – aggodalmaskodott, és már össze is szorult a szíve, hogy nem fogja meglátni a gyönyörű tavaszt.

– Attól ne félj. Tavasz mindig lesz. Nekem elhiheted. Az élet nem áll meg.

– Pihenni sem?

– Soha nem áll meg. Ő is örök, mint én.

Na, de munkára fel. Nagyon elfecsegtük az időt. Most már tudod, hogy mire számíthatsz. A te feladatod lesz az óvintézkedéseket megtenni.

Végig jársz minden kis zeg-zugot. Megnézed, hogy a téli álmat alvók elhúzódtak-e a szálláshelyükre. Ne hagyj ki egyetlen állatot, csúszó-mászót, rovar, férget sem.

– A férgeket sem?

– De nem ám! Mit gondolsz? Az itt maradt és vándorló madarak mit esznek, ha visszatérnek a költőhelyükre? A hideget még csak-csak kibírják, ha elhúzódnak valami védett helyre. De az éhséget nem sokáig.

– De hát, nem azt mondtad Anyácska, hogy tavasszal nincs hideg?

– Sajnos Tél Apó rúg-kapál. Sohasem akarja időben átadni a helyét. Sokszor tör borsot az orrom alá még ilyenkor is. Mivel már nem nagyon van ereje, akkor elküldi Fagy Ferkó kisöccsét, és a virágban pompázó fák mind áldozatául esnek.

A gyönyörű fehér vagy rózsaszínű szirmokkal tömött ágak – melyek olyan szemet gyönyörködtetőek – az éjszakai látogató után mind csúfak, rozsdásak lesznek és gyümölcsöt sem teremnek. De a fák nagylelkűek. Új virágot hoznak.

– És az állatok nem fagnak meg?

– De bizony sokan megfagnak. Azért ők is védekeznek amennyire, csak lehet.

Gyakoribb utódlással, ami nagyobb szaporulatot eredményez. Többen lesznek, nagyobb terület kell nekik, és több ennivaló.

Sugárka furcsán nézett Nap Anyácskára, aki észrevette.

– Nem érted? Nem csodálom. De azt észlelni fogod, hogy többször költenek, többször lesz kicsinyük, és több állat marad életben. Már, ha életben maradnak. Mert, mint előbb említettem, több szájat kell a szülőknek etetni. És az idejük nekik is véges.

Sugárka bólogatott.

– Így aztán sajnos ez felborítja a megszokott rendet. Ezért kell vigyáznunk a már megszületett élőlényekre. Mindent meg fogsz tapasztalni, és tanulni, csak légy türelmes.

– Most már tényleg munkára fel! Nagyon eltelt az idő. Ne feledd! Benézel minden zugba, és mindenkire ráparancsolsz, hogy alaposan bújjanak el.

Megviszed a hírt, hogy Dér Döme éjszaka teret foglal, tartósan rátelepszik a tájra.

– Indulok Anyácska és nagyon igyekszem!

– Várj csak, várj! – kiáltott rá. Egyet ne feleddj!

Sugárka csodálkozva fordult vissza.

– Időben vissza kell térned, mert a sötétség hamar megjön. A lelkedre kötöm, hogy el ne késs, mert nem érsz utol. Nem szeretnék elveszíteni! – mondta kicsit elszoruló szívvel – fogadj hát szót!

Nap Anyácskának az utolsó mondatnál megenyhült a hangja, és párás lett a szeme. Hosszan nézett Sugárka után, míg el nem tűnt a szeme elől. – Gondolkodott egy kicsit, hogy jól döntött-e. Hiszen Sugárka még olyan fiatal és tapasztalatlan.

– Igyekszem Anyácska, igyekszem. És minden úgy lesz, ahogy kívánod – bizonygatta már inkább magának, mint Anyácskának.

Nap Anyácska utána nézett a saját teendőinek, Sugárka pedig felpattant egy bárányfelhőre, és meg sem állt, míg talpa alatt kemény földet nem érzett.

– Milyen más most minden, mint nyáron, amikor utoljára itt jártam – nézett szét kissé csodálkozva.

Akkor a fű zöldellt, a fákon sűrű lombok hajladoztak, a madarak hangosan énekeltek, a tücskök vég nélkül ciripeltek. Most meg minden olyan kihalt, olyan kopár.

Sugárka kicsit elszomorodott.

– Nincs már itt senki. Mindenki elbújt – mondta félhangosan.

Azért lelkiismeretesen végigjárt minden apró zugot, úgy, ahogy Anyácska parancsolta.

Már éppen tovább suhant volna, mikor egy kopár kövön egy vékonyka hang szólította meg.

– De jó, hogy itt vagy. Olyan soká jöttél, majdnem megfagytam.

Sugárka meglepődve fordult meg.

– Ugyan ki szólongat? Vagy csak képzelődöm?

– Én vagyok az, Tücsök Misi. Nem emlékszel?

Pedig a nyári réten sokat hallgattál. Leheveredtél a fűre, és úgy otffelejtetted magad, hogy Nap Anyácskát alig bírtad utolérni.

Sugárka végigsimogatta a kis tücsköt, és örömmel kiáltott fel, hogy ismerősre talált.

– Már hogy ne emlékeznék! Te vagy az, aki mindig olyan szépen muzsikált. De, mit keresel te itt ilyenkor? Ejnye-bejnye! Mennyire haragszom rád! Hiszen úgy remegsz. Biztosan nagyon fázol.

Na, várj, majd felmelegítelek egy kicsit. Aztán tüstént tessék elbújni! Szedte-vette teremtette!

– Ne mérgeledj már! Látod, behúzódtam ide a kő alá, és téged vártalak. Tudtam, hogy el fogsz jönni.

– És miért vártál?

– Mert eszembe jutott egy gyönyörű dal, és azt nekem muszáj elmuzsikálnom. De úgy elgémberedtek az ujjaim, hogy meg sem tudom fogni a vonót.

– Látod, látod! Milyen butaságot tettél! Majd muzsikálsz a jövő nyáron. Azonnal indulj a szállásodra, mert különben nem éred meg a nyarat.

– Én még azt sem bánám, csak legalább egyszer eljátszhatnám azt a gyönyörű dalt.

– Micsoda beszéd ez! Meg ne halljam!

– Kérlek Sugárka! Csak egyetlen egyszer! Olyan jól felmelegítettél.

– De hát, nekem tovább kell mennem, mert nagyon sok dolgom van.

– Csak egyszer, csak egyetlen egyszer – könyörgött a kis tücsök.

– Na, jól van – engedett Sugárka – de aztán eredj, és ki ne gyere addig, míg ki nem nő a fű! Megígéred?

– Meg, meg – fogadkozott a kis muzsikus, majd a húrokra helyezte a vonót, és megpendítette őket. Egyre bátrabban és felszabadultabban játszott.

Szállt a muzsika szállt, egyre messzebbre.

Az arra járó késői horgászok megálltak, és ámuldozva hallgatták. Mert a horgászoknak nem számított a rossz idő. Gumicsizmát húztak, viharkabátot öltöttek, ami alá alaposan felöltöztek.

Nekik aztán mindegy volt, hogy milyen az idő, csak horgász-hassanak.

A vándorló cinege azt hitte túl korán érkezett. Ő is csak ámult és bámult.

A kis tücsök meg húzta, húzta a nótát. Egész szívéből muzsikált.

Sugárka az álla alá helyezte a kezét, és gyönyörködve hallgatta, mint a nyáron.

Képzeteiben a mező tele volt virágokkal, a madarak daloltak. Egyik szebben, mint a másik.

A fű dúsan, smaragdzöld színben kínálgatta magát a réten legelészó állatoknak, és Nap Anyácska nem fukarkodott, ontotta sugarait.

– Milyen szép volt akkor minden – sóhajtotta.

A nyarat jobban szeretem – gondolta és nem azért, mert akkor születtem, hanem mert akkor élet volt mindenütt.

Most elmentek a gyönyörű hangú kis énekesmadarak, a mező is kopár, a fák csupaszok, és egyáltalán. Semmi nem szép. Aztán eszébe jutott, amit az imént anyácska mesélt neki, és megbékélt.

– Hát, ha így kell lenni, akkor ezt kell elfogadni – motyogta, míg hallgatta Tücsök Misi muzsikáját. Anyácskának mindig igaza van, és én hiszek neki – gondolta.

Ahogy elandalodott az édes muzsikán, egyszer csak egy csepp víz a fejére pottyant. Felnézett az égre, és meglátta a hintóját. A felhőcske vadul integetett neki.

– Jaj, nekem! Anyácska már ágyazni készül.

Azonnal hagyd abba! – kiáltott a tücsökre.

– Hát nem tetszett? – szomorodott el a kis tücsök.

– De nagyon, nagyon tetszett, csak vége. Indulj a szál-láshelyedre! Megígérted. Hallod?

– Hát persze. Megígértem. Menj nyugodtan, csak még ezt a strófát eljátszom. És húzta, húzta önfeledten. Hol magas hangon trillázva, hol mélyen, búsan.

Annyi dallam jutott eszébe, hogy nem győzte játszani. Teljesen nekifeledkezve húzta. Beleadta szívét lelkét.

– Nagyon szép, csak egy kicsit késő van már – füttyentett neki oda a cinege.

– Ne törődj vele, csak hallgasd, ha tetszik. Neked muzsikálok. Jó?

– Nagyon jó, de ne sokáig, mert harangszóra otthon kell lennem.

Egy szürke veréb a vadrózsa bokor ágán, a piros bogyók között hintázott.

– Elment ám a cinege!

Tücsök Misi megint elszomorodott.

– Akkor most kinek muzsikáljak? – kesergett.

– Nekem.

Én hallgatom, míg el nem álmosodom. Itt lakom a közelben, hamar hazaérek. Csak egy-két szárnycsapás. Na, halljam! Kezdj neki. Vagy inkább folytasd. Csak muzsikálj már!

Mivel újra akadt hallgatósága, a kis tücsök új dallamba fogott. A végén vett egy nagy lélegzetet. Széjjelnézett, de már senki nem figyelte.

– Hát senki nem kíváncsi erre a gyönyörű dalra? – fakadt ki ismét keserűen.

Na, nem baj. Azért még ezt az egyet eljátszom a muzsika kedvéért. És újra nekifogott. Nem látott, nem érzett, nem hallott semmit csak a zenét.

Pedig jött egy jeges fuvallat, de a kis tücsök csak zenélt, zenélt, mindenről megfeledkezve.

Másnap Sugárka újra elindult, hogy folytassa a munkáját. Cinegékkel, verebekkel, sármányokkal, sordélyokkal, varjakkal és mindenféle fajta madarakkal találkozott.

– Hát ti hol találtok ételmet a télen – kérdezte kíváncsian.

– A réten az elszáradt fű magját, a földeken a kipergett gabonák magját, a vetésben a zöldjét – felelték egyszerre – mindig akad valami, csak sokat kell keresgélni.

Van, mikor az emberek gondoskodnak rólunk. Kis házacskákban magot szórnak ki, és mi hálából tavasszal énekelünk nekik – csiripelték.

– És ti fekete madarak?

– Nekünk nehezebb a sorsunk, mert nem találunk ételmet. Főleg, ha lehull a hó, mindent eltakar, és sokáig nem olvad el. Minket nem etetnek – felelték egyszerre keserűen. – Sokszor elpusztult állatok tetemén osztozkodunk. Bár, ilyenkor nagy csapatban be szoktunk költözni a városba, mert ott melegebb is van, meg a földön sokszor találunk elszórt ennivalót. A fákról le nem hullott diókat csőrünkbe kapjuk, és feltörjük.

– Brrrr... és fáztok-e?

– Még nem, mert te melegítesz bennünket. De ha lehull a hó, betakarja a földet és megfagy, egyikünk sem talál ételmet. Még az elhullott tetemet sem tudjuk kikaparni olyan kemény. Pedig nekünk nagy kemény csőrünk van.

– Igen, ezt már mondtátok. Szegénykéim! Megígérem, hogy nem hagylak magatokra. Igyekszem melegíteni a földet, elolvasztani a havat. De most mennem kell.

– Káááár – mondták kórusban a varjak.

Sugárka folytatta az útját.

Ahogy a köhöz ért, ahol előző nap Tücsök Misi muzsikáját hallgatta, földbe gyökerezett a lába.

A kis tücsök ott állt ahol tegnap és úgy, ahogy Sugárka ott-hagyta.

A vonót a húron tartotta, de már nem szólt a muzsika.

Örökre elhallgatott, mert az éjjel a kis tücsök megfagyott.

Sugárkának elszorult a szíve.

Átölelte és magához szorította.

Csókolgatta, de már késő volt. Nem bírta életre kelteni. Kétségbeesetten próbálkozott. Újra, meg újra körülölelte, melengette tetőtől talpig, bár tudta, hogy hiába.

Nem bírt belenyugodni, de semmit nem tehetett.

– Ó te kis bohó! – mondta elfúló hangon – te aztán el-muzsikáltad az életed, és a hattyúdaldod. Hát miért nem fogadtál szót? Pedig hogy ígérted!

Sugárka nem akarta elhinni, hogy olyan szépen muzsikáló kis barátja nincs többé és megint csak próbálkozott. Melengette, melengette, de mindhiába.

A kis tücsök nem mozdult többé.

Ahogy ott állt tehetetlenül, megdermedt kis barátja mellett, néhány könnyecseppet hullatott a rá.

A könnyecseppek, amik a megfagyott tücsök fejére potyogtak, mint egy gyöngyös koszorú apró szemei csillogtak, ragyogtak a napfényben.

– Isten veled kis barátom Tücsök Misi – búcsúzott tőle elfúló hangon.

Mindig így fogok rád emlékezni. Állad alatt a hegedűvel, fülemben a csodálatos muzsikáddal.

Aztán párás szemmel, némán suhant tova, nehogy megzavarja a kis bohó égi muzsikáját.

Biztos volt benne, hogy az égi mezőkön is húzta. Egyik nótát a másik után.

Mert, Tücsök Misi úgy szerette a muzsikát, de úgy, hogy képes volt érte meghalni

A RÁKOCSKA ÉS A HALACSKA

A Nap a szokásos módján magasan járt az égen, a fele útját már majdnem megtette. De azért, a déli harangszóig volt még egy kis idő.

Aki vele együtt kelt, az jócskán elfáradt már ilyenkor. Nem úgy a Napocska. Olyan nagyon ontotta a melegét, mintha utoljára világított volna.

Minden kis bárányfelhőt felszippantott, egyet sem túrt meg a közelében. Pedig ugyancsak gyülekeztek köréje, és igyekeztek elvenni a nagy melegét. Ő újra, meg újra bekebelezte őket. Hiába indítottak ellene támadást a felhők, nem bírtak vele.

A növények egy darabig élvezték a hőséget, mert a tél hosszú volt. Nagyon hosszú és nagyon kegyetlen. Ám, panaszkodni sem mertek, csak néha pislogtak az égre, hogy nem jön-e egy kis frissítő eső. Nem jött. Jött helyette a pajkos szellőcske.

Még ő is a tűző Napnak segített. Ha meglátott egy kis felhő gombolyagot, azonnal szanaszét zavarta őket. Nem hagyta, hogy egyesüljenek.

A növények csak sóhajtoztak.

– Nektek meg mi bajotok van? – kérdezte kissé bosszúsan – talán nem tetszik az éltető Nap melege?

– Dehogynem! Dehogynem! Nagyon, nagyon tetszik – zúgtak kórusban a kókadt növények, nehogy megharagudjon a szellőcske.

– Akkor mi az, ami nem tetszik? – mordult rájuk még egyszer, mert látta, hogy valamit titkolnak.

– Hát –, sóhajtották félénken – jó lenne egy kis májusi eső. Ilyenkor esni szokott, hogy felfrissüljünk, növekedjünk.

– Nem mondom, ez lenne a sorrend, de Nap anyácska másképp rendelkezett.

– Miért? Miért? – kérdezték kétségbeesetten az alélt növények.

– Azért, mert most költenek a kedvenc madarai. Számba vette őket és nagyon mérges lett, hogy megfogyatkozva tértek vissza a költőhelyükre. Gonosz emberek hálóval befogták őket, vagy lelövöldözték.

– Ó! Ó! – jajgattak a növények – micsoda szörnyűség!

– Bizony úgy van, ha ő mondja. Ráadásul, akik itt teleltek, sokat éheztek és sokan meg is fagytak.

Ezért aztán azt akarja, hogy semmi ne zavarja őket. Minél többen keljenek ki a tojásokból.

Aztán meg nem szabad, hogy a kicsik megfázzanak az esőben.

– Milyen jó ez a Nap anyácska – suttozták néhányan. – De mi lesz velünk, ha a lombok elhervadnak, elszáradnak? Mi fogja őket eltakarni az ellenség elől?

– Nem úgy van az! Minden növény nem szárad ki. Hát télen nem volt elég eső meg hó? Ne kényeskedjete. Ha Nap anyácska aludni tér, jön a hűvös éjjel, akkor felfrissülhettek. Kaptok egy kis harmatot, de nappal tűrjete.

A növények nem mertek szólni, csak bánatosan lefelé lógatták hervadt lombjukat.

A szellőcske megszánta őket.

– Az a baj, hogy a földhöz vannak gyökerezve – gondolta, de aztán megijedt.

Mi is lenne, ha a fák, bokrok is vándorolnának – mormogta magában.

– Hohó! – csapott a homlokára. De hiszen hajladozni tudnak!

Végigfutott a folyóparton, az erdő közepén, szélén, a zöldellő búzatáblákon, a mezőn.

Összeborzolta a fák leveleit, felfodrozta a vizek tetejét, és csak úgy hullámozott a hatalmas zöld búzatábla, ahogy végignyargalt rajta.

A búzaszálak a földig hajoltak, mintha tisztelegni akarnának előtte.

Szellőcske szétválasztotta a szálakat, hogy mindenhová be-
kukkanthasson.

Megnézte a foglyok, fürjek, pacsirták, fácánok fészkeit, hogy jól végzik-e dolgukat az anyamadarak. Rendesen ülnek-e a to-
jásokon?

A zöld búzaszálak engedelmesen széthajoltak, majd szégyen-
lősen összezárultak, hogy újra elrejtsek kis lakóikat.

Szellőcske egész nap lótot futott, csakhogy segítsen az alélt
növényeken. Azok, hálásan integettek neki.

Estére úgy elfáradt, hogy egészen összeesett.

A Napocska észrevette és rákiáltott.

- Hát te meg hol tekeregtél? Mit csináltál eddig?
- Csak egy kis hűsítőt adtam a növényeknek.
- Megszegted a parancsom – kiáltott haragosan.

Látod-e, hogy milyen felhők gyülekeznek az égen?

És pont akkor, mikor aludni térek. Nagyon haragszom rád te
kis haszontalan – korholta tovább a szellőcskét.

Szellőcske engesztelni kezdte.

– Te is tudod anyácska, hogy a májusi eső aranyat ér.
Nézd a búzatáblákat. Mind kiszáradnak, ha nem kapnak vizet.

– Igen, de mi lesz, ha mind elpusztulnak a madarak? Lát-
tál te már búzatáblát pacsirta nélkül? Ha ez a mogorva felhő
kinyitja a csapokat, a többiek is rákezdik. Mindent elöntenek.
Ki lesz a felelős? Mi?

– Na, ne haragudj – kérlelte a szellőcske – igaz, hogy
nagyon fáradt vagyok, de most éjszakázni fogok. Nem enge-
dem, hogy összeszövetkezzenek a zordak és a gomolyok. Úgy
szétzavarom őket, hogy hírmondó sem lesz belőlük. Csak egy

kicsi esőt engedélyezzél – könyörgött és tovább folytatta, ahogy Nap anyácska engesztelődni kezdett. – Mi lesz a gólyákkal, bíbicekkel, gémeikkel és a többi gázló madarakkal, ha kiszáradnak a mocsarak? – győzködte.

– Igaz, igaz – mormogta a Napocska – na, nem bánom – adta meg magát. Éjszakára te leszel a parancsnok. A Hold úgyis elbújt ijedtében a sok felhő láttán.

Aztán ügyes légy ám! Ha jól végzed a dolgod, holnapra pihenőt kapsz. – Máris indulj, mert úgy hallom, villámlik és dörög. És ne hagyj magad! Ügyesen terelgesd őket, akármilyen mérgesek – osztogatta intelmeit, majd villant egyet, és aludni tért. Meg sem várta, hogy a szellőske válaszoljon.

Szellőske felfújta a pofácskáját és határozottan elindult a mérges felhők felé. Belefújt egy nagyot a közepükbe. Nem engedte, hogy egy helyre sok vizet zúdítsanak, pedig azok nagyon szerettek volna egyszerre megszabadulni a terheiktől.

Másnap anyácska kíváncsian szemlélődött.

Elégedett volt, hogy mind megvannak a madarai, egynek sem esett bántódása.

A föld fellelegzett, a növények üdén, frissen bólogattak a felkelő Napnak.

– Nahát! Mégis csak ügyes gyerek ez a szellőske. Az apjának, viharnek nem nagyon lehetett parancsolni, mert mindig önállóan cselekedett. A nagyapjának orkánnak, meg még úgy sem. Nem győzte utánuk helyrehozni a károkat.

Ezzel a gyerekekkel lehet dolgozni. Okos és nem olyan önfejű. Nem is engedem el magam mellől – határozta el, és útjukra bocsátotta meleg sugarait.

A növények most nem panaszkodtak.

Langyos pára borította be őket, s a leveleken egy-egy vízcsepp is megjelent. Mintha hálakönnyek lettek volna.

A hajtások élettől duzzadtak, ahogy megszívták magukat nedvességgel.

A vizek teteje megtisztult, és ragyogó tükröt tartottak a fáknak. Azok elégedetten nézegették magukat a vízben, és jólesően

nyújtózkodtak. Várták a szellőcskét, hogy hálát rebegetjenek neki, de ő nem jött.

Pihenő napot tartott.

Ám estére megjelent, mielőtt anyácska aludni tért volna. Pajkosan végigborzolta a nádast, apró hullámokat rajzolt a vizek tetejére, és szélesre tárt szárnyakkal bókolt Nap anyácska előtt.

– Na, megjöttél te kis bohó? Ma estére nincs dolgod. Majd holnap hajnalban itt légy ám, mikor kiosztom a munkát! Aztán búcsút intett, mint szokott, és lebukott az ég peremén.

Szellőcske a vízpartra sietett.

Már régen beszélgetett kis barátjával és egy kicsit röstellte magát.

A parton a sás- és nádszálak összesúgtak.

– Vajon kit látogat meg ma este? Kinek a kedvéért nyargalt ide – kérdezték kíváncsian egymástól.

Szellőcske a szeme elé tette a kezét, hogy a víz fenekére lásson. Kutató tekintete egyszer csak meglátta, akit keresett. Ám igen csak elképedt, mert kis barátját nagy munkában találta.

Előre-hátra szaladgált, ide-oda tett valamit.

– Hát te meg mit csinálsz rákocska? – kiáltott rá.

A rákocska meglepődve pillantott fel.

– Házát építék – kiáltott vissza.

– Hááázat? – csodálkozott a szellőcske – mi vagy te? Fecske?

– Tudod, télen majdnem befagytam a jégbe. Akkor elhátároztam, hogy ha egész nyáron dolgozom, akkor is megépítem a házam.

De ha már úgy is itt vagy, segíthetnél nekem.

– Ééén? – csodálkozott a szellőcske.

– Igen. A parton van egy üvegpalack. A teteje le van törve, de nekem nagyon jó lenne, csak nem bírom idehozni. Ha idefűjnád a vízbe, itt már elbírnék vele.

A szellőcske felpuffasztotta pofácskáját, mint szokta, hogy kis barátjának segítsen.

Egy nagyot fújt az üvegre, mire az gurulni kezdett a part felé. Egyenesen bele a vízbe.

A parton lakók csodálkoztak a hirtelen támadt nagy szélre, de mire feleszméltek, már vége is lett. Mindenki megnyugodott. Olyan szép volt az alkony, hogy kár lett volna megzavarni.

Nap anyácska, mintha nem akarna távozni, megvilágította az őt kísérő felhőket, és még sokáig úgy tűnt, hogy nappal van. Pedig már a Hold is felkapaszkodott az égboltra, de olyan halványan, mintha szégyenében elsápadt volna, amiért előző este elbújt félelmében. De az égvilágon senki sem törődött vele. Fő, hogy megint a helyén látták.

Az esthajnal-csillag is meg-megvillant jelezve, hogy Éj Tündére lassan rátelepedik a tájra.

– Hát megint elmész, és csak jövő ilyenkor térsz vissza – mondta szomorúan a rákocska inkább magának, mint pajtásának.

– Szóval, kitaláltad, hogy miért jöttem hozzád.

– De hát, miért kell neked máris elmenni? – zsörtölődött a rákocska.

– Mert itt elvégeztem a dolgom. Nyár anyó tegnap elküldte az egyik alsószoknyáját. Ez volt az üzenete. Tudod, van neki, vagy öt-hat darab. Olyan széles benne, mint egy hordó. Ezen, mind a ketten jót kacarásztak.

– Hát, még ha látnád a száját! Olyan nagy, mint egy kemence.

A rákocska meg a halacska önfeledten nevetgéltek, amíg rájuk nem szólt az Éj Tündére.

– Ne lármázzatok kis haszontalanok! Nem hagyjátok pihenni a többieket. Tessék ilyenkor aludni!

A két barát egy kissé elszégyellte magát. Kicsit halkan kuncogtak még, aztán elbúcsúztak egymástól. De mind a kettő megígérte a másiknak, hogy jövő ilyenkor ugyanitt találkoznak, és mindent elmesélnek, ami velük történt.

Másnap a szellőcske egy kicsit elkésett, mert későn feküdt le, és nem aludta ki magát.

Ezért Nap anyácska azonnal útnak indította, ami nem nagyon tetszett neki.

– Majd augusztusban visszajöhetsz egy hétre – mondta vigasztalásul – de azután ismét el kell menned. De, hogy tudd, ha visszatérsz, az, az egy hét nem valami futkározással fog eltelni! A jégfelhőket szét kell zavarnod, nehogy elvigyék a termést, amit olyan nagy gonddal érlelek.

Szellőcske kihúzta magát, hogy Nap anyácska ilyen fontos feladatot bízott rá. Perdült egyet-kettőt, aztán mindenkinek könnyű pusztit dobott.

Észre sem vették, hogy már ott sem volt, olyan sebesen repült el. A szíve fájtt egy kicsit a barátok után, mint mindig, de mit tehetett? Menni kellett és kész.

Nyár anyó úgy jött, ahogy Szellőcske megjósolta. Nagy, széles szoknyában, kemence nagyságú szájával.

Csak úgy áramlott belőle a forró levegő.

– Mit csinálsz anyó, ha jön a viharfelhő? – incselkedtek vele a fák.

– Majd meglátjátok, ha itt lesz – vetette oda, és megrázta alsószoknyáit.

A növények jól érezték magukat, és nem gondoltak rá, hogy vajon mikor esik megint az eső.

A vizek langyosak lettek, a békapetek mind kikeltek, és már vígan úszkáltak, mint ebihalak.

– Még nem régen volt a békakoncert és ezek már, hogy megnőttek! – csodálkoztak a vízi állatok.

Az biztos, hogy azt a napot senki, de senki nem tudta elfelejteni, olyan gyönyörű volt.

A zenélő békák utólag megszámozták magukat. Hatszázhuszonhat béka muzsikált egyszerre.

Sokáig mindenki arról beszélt, arról a csodálatos békazenéről, amit évente rendeztek. Aztán, ahogy telt-múlt az idő –, mint mindent – ezt is elfelejtették.

Napirendre tértek felette, és mindenki végezte a saját dolgát.

Eközben a letisztult folyómederben a rákocska szorgalmasan építgette a házát.

Talált egy jó nagy követ, és ehhez illesztette, rakosgatta az építőanyagot. Keresett még két kisebbet, és mire azokat oda-tolta, vonszolta, éppen elege lett. Pihent egy keveset, aztán a megmaradt nyíláshoz beépítette a palackot, amit szellőcske belefűjt a vízbe.

– A váza már készen van, ezt még a vízmosás sem rombolja szét – motyogta, és nagyon elégedett volt magával.

Még el akart menni moháért, hogy a legkisebb rést is betömje, de már nagyon elfáradt.

– Holnap is lesz nap, ma már alszom egyet – gondolta, de aztán eszébe jutott a közmondás, hogy ”..amit ma megtehetsz, ne halaszd holnapra..”

Igaz, ami igaz. Ha ma megcsinálom, holnap ennyivel is kevesebb lesz a munkám – motyogta.

Aztán fáradtan, lusta csoszogással elindult mohát keresni. Egy kicsit előre, egy kicsit hátra, amúgy rák módjára.

Csak lassan tudott mozogni, mert az egyik lába megsérült. Egyébként már megszokta, jól elcsoszogott vele. De ha eszébe jutott az a borzalmas nap, kiverte a hideg veríték.

Mérgében még most is elvörösödött, hogy miért volt olyan ostoba. Miért nem tudott olyan gyors lenni, mint máskor? Vagy miért nem fúrta magát bele a parti homokba?

– Elbambultam, nem voltam elég óvatos – emlékezett rá vissza, újra meg újra. A hosszú csőrút leste, és helyette egy vásott kölyök jött, aki ki akarta tépni a lábát.

Ennek a gyereknek semmi sem volt úgy jó, ahogy a természet megteremtette.

Mindent tönkre tett. Csak pusztított és rombolt. És egyre csak az ő lábát akarta kitépni.

A gyerek madártojásokkal rakta tele a tarisznyáját, amivel nem csinált semmi jót, csak társát dobálta vele.

– Szegény madarak! Ezek már sohasem kelnek ki – sóhajtozott – nem csacsognak, nem csivitelnek, mert a rossz gyerek kifosztotta az anyamadár fészket.

Pedig, mennyi kukacot, legyet, rovarot kellett volna összeszedni ezeknek a ki nem kelt madárkáknak!

Nélkülük szegényebb a világ.

A rákocska mind jobban elkeseredett, ahogy arra a napra gondolt.

Még mindig hallotta a fülében a rossz gyerek hangját, és pontosan emlékezett rá, hogy mit mondott.

– Figyelj Guci! Mennyi lába van ennek a ráknak! Minek ennek ennyi? – üvöltött, és harsányan nevetett hozzá.

Aztán alaposan megrántotta a rákocska egyik lábát, mire az állat úgy kalimpált, hogy a rossz gyerek alig bírta fogni, de azért nem engedte el.

Ekkor egy hatalmasat csípett a gyerek kezébe, aki hirtelen feljajdult és messzire hajította áldozatát.

Kezéből kiserkent a vér, és ettől még jobban megrémült. Nyüszített, mint egy kutya, mikor a farkára lépnek.

– Guciiii! Ez a pizok rák megcsípett.

Nézd már! Folyik a vérem, segíts! – jajgatott a társának.

Persze az eszébe sem jutott, hogy a rákocskának mennyire fájhatott a félig kitépett lába.

– Tegyük rá sőt – nevetett a másik, aki nem volt nála külön. Méltó társra találtak egymásban. Csak a rossz dolgokon törték a fejüket, amivel mindenkinek és mindennek árthattak.

– Megörültél? – ordított amaz – akkor még jobban fog fájni.

– Akkor meg túrjél. Majd elmúlik.

– Hogy a ragya verné ki. Nem gondoltam, hogy ez a vacak ennyire tud csípni.

– Minek fogtad meg?

– Mert nem tudtam, hogy ilyen veszélyes.

– Hát most már tudod.

– Na, megállj! Fogsz még te is óbégatni, ha valami bajod lesz. Akkor én is így fogok beszélni.

– Ugyan már! Ne vedd úgy a szívedre – vigasztalta a társa.

– Ha neked így fájna, te is jajgatnál. Most mit csináljak? Ömlik belőle a vér.

– Tegyéél rá falevelet.

– És attól jobb lesz?

– Nem tudom, de azért próbáld meg.

Rudi nagyon dühös lett. Nem is tudta kire haragudjon jobban. A társára, vagy a rákra.

Kelletlenül rátett egy falevelet a vérző sebre, és tovább nyögdecélt.

Egyszer csak elállt a vérzés. De azért felfelé tartotta sérült kezét, és a világért sem nyúlt volna semmihez.

– A mai napnak már löttek.

– Miért? – kérdezte a társa. Szerintem már nem is fáj annyira, csak eltűzod a dolgokat.

– De nem bírok ezzel a kezemmel fogni – mutatott a megcsípett helyre. Nem látod, hogy megsérültem? – nézett rá szemrehányón.

– Ugyan már! Majd bekötözzük és észre sem veszed.

– Persze te könnyen beszélsz – zsörtölődött, és mivel akarod bekötözni? Még egy zsebkendő sincs nálam. Nálad van? Akkor add ide!

– Van, de már belefűjtam az orrom.

– Mindegy. Add már ide, mert elvérzek. Hogy te milyen gonosz vagy! – kiáltott rá mérgesen.

Guci úgy hahotázott, hogy Rudi komolyan megharagudott rá.

– Még, hogy én? Nem te akartad a rák lábát kitépni? Ccc. Még, hogy én gonosz! Akkor te mi vagy? – kérdezett vissza helykén.

– Jól van, de te meg összeszedted a madártojásokat, pedig a tanító néni azt mondta, hogy nem szabad. Te sem vagy nálam különb.

Közben azon járt az agya, ha a társának is lenne valami baja, fájna valamilye, nem volna ilyen közömbös. A társa is jajgatna nem csak ő.

A két rossz gyerek majdhogy összeveszett azon, hogy ki a gonoszabb, ki okozott a természetben nagyobb kárt. Mert tudták, hogy olyan dolgokat műveltek, amit nem lett volna szabad, mégis megtették. Csak azért is! Hányszor elmondta a tanító néni, hogy óvni kell a természetet, mert annál csodálatosabb dolog nincs a földön. Hogy szükség van minden élőlényre, mert mindnek meg van a feladata. Hozzátartoznak az életünkhöz.

De a két gyereknek egészen máson járt az esze.

– Tudom, mire gondolsz – nevetett Guci. De emlékezzél csak, hogy mikor felküldtél arra a magas fára tojásokért, és leestem.

A térdeimről az összes plezúr lement, te meg jókat neveltél. Egy cseppet sem sajnáltál.

– Mert olyan ügyetlen voltál – mordult rá Rudi.

– Na persze. Te most nagyon ügyes voltál. Akkor miért hagytad, hogy ez a vacak kis rák megcsípjén?

Rudi kelleetlenül hallgatott, és szótlánul ballagott társa után, hogy újabb csínytevésben vegyen részt.

Ahogy a rossz gyerek eldobta a rákocskát, az, ösztönösen a víz felé rohant, bár össze kellett szednie minden erejét.

A víz mélyén meglapult, és estig meg sem mozdult.

Egyre jobban sajgott megkínzott lába, és mikor megmozdult érezte, hogy az bizony megbénult.

Ettől kezdve nagyon nehezen tudott járni.

Óvatos és visszahúzódozó lett.

Sokszor volt mogorva és előfordult, hogy goromba is.

Ha valamelyik vízi lakó a háza előtt állt meg, rá mordult, hogy azonnal menjen onnan, mert már mindenkitől félt.

Ezért sokan elkerülték a rákocskát.

Pedig milyen jó lett volna néha beszélgetni valakivel.

Szellőcske is ritkán látogatta meg, de azért örült neki, hogy ez az egy barátja is akadt.

Sokszor kiült az ablakába és csak várt, várt, de senki nem jött feléje.

Azért néha sajnálta, hogy olyan daróc volt.

Nem látogatta meg senki, hogy jó szívvel elbeszélgessen vele.

De nem is nagyon mozdult ki ő sem.

Egy napon mégis elindult, hogy mohát keressen. A józan esze azt mondta, hogy ne menjen sehova, de valami más – talán a szíve – meg azt, hogy: „eredj csak tovább, minél messzebb a házadtól.”

S a rákocska miért, miért nem, elindult és távolabb ment a lakhelyétől. Mégpedig jó messzire.

Addig-addig tolatott, farolt, míg egy nagy tömegben találta magát.

Mindenféle vízi állatok tolongtak, sűrögtek, forogtak. Közben nagyon izgatottak és dühösek voltak.

– Na, ezt megnézem magamnak – kíváncsiskodott a rákocska megfélemedve minden óvatosságról, bajáról.

Odatolakodott a kákacsomó széléhez, és uram-atyám! Micsoda rémes dolgot látott.

Négy jól megtermett hal kártyázott. De a negyedik már pucéran csapkodta a „lapokat”. Itt-ott volt csak rajta pikkely.

Talán ezért látszott olyan dühösnek és elszántnak, miközben szivarozott, és bőszen fújta a füstöt.

– Ha az utolsó pikkelyem is rámegy, akkor sem adom fel – tajtékozott és habzott a szája. Csupa nyálka és hab volt körülötte minden.

– Brrr! Gyerünk innen, de rögtön – mondta magának a rákocska, és gyors iramban hátra felé kezdett tolatni.

Azért jó lesz őket szemmel tartani, mert nagyon veszélyesnek látszanak.

A rákocska valósággal remegett a félelemtől, és kitartóan hátra felé igyekezett.

– Csak szaporán, minél messzebbre ettől a kétes társaságtól – menekült most már sebesen.

Mikor kiverekedte magát a tömegeből, egy nagyot sóhajtott.

– Csakhogy megmenekültem! És hazafelé vette az útját.

A halacska csak úgy céltalanul úszkált a folyóban. Nagyon szeretett úszni és tudta magáról, hogy roppant szemrevaló.

Karcsú, gyors mozgású, a napsugár hibátlan pikkelyein szinte megtört, amitől aztán a szivárvány minden színében pompázott. Gyönyörű volt.

Játékosan ide is bekukkantott, oda is benézett. Kíváncsiszkodott, megmutogatta magát, hátha valaki észreveszi, és megdicséri hibátlan alakját.

Ahogy az egyik részből kifelé igyekezett, nekiütközött a rákocskának.

– Mi az? Te nem látsz a szemedtől? – fortyant fel a halacska.

– Bocsáss meg, éppen hátrafelé mentem – mentegetőzött a rákocska.

– Azt látom. De miért kell neked hátra felé menni? Majdnem elgázoltál – méltatlankodott továbbra is, de már egy kissé megenyhülve.

– Ne haragudj kérlek, de tudod én rák vagyok, és nagyon szeretek hátra felé menni.

– Akkor hát előre sohasem mész?

– Dehogynem. Egyet hátra, kettőt előre.

– Nagyon furcsa dolog mondhatom. És szokatlan is. Tudod? Én is tudok lebegni, oldalra fordulni, vagy egészen kis helyen megfordulni, de leginkább csak előre szeretek úszni – elegyedett beszédbe a halacska és már egy cseppet sem volt mérges.

– Na, ez azért nem olyan nagy baj.
– Mi? – értetlenkedett a halacska – mi nem baj?
– Hát... hogy hátra nem tudsz úszni.
– Én nem azt mondtam. Te süket is vagy? – kérdezte hetykén.

– Nem. Nem vagyok süket, csak egy kicsit sánta.
– Na és ezért mész hátra?
– Jaj, nem érted. Te előre tudsz jól úszni, én meg hátra tudok jól tolatni.

– Ugyan ki mondta neked, hogy hátrafelé nem tudok úszni? – kérdezte újra bosszúsán a halacska, mert már mérgecsütötte ez a hátrafelé menet.

– Igeeen? Te hátra is tudsz úszni? Akkor nagyon ügyes vagy. És... szép is – mondta szégyenlősen a rákocska. A halacska megenyhült. Éppen ezt akarta valakitől hallani, hogy ő bizony nagyon szép.

– És fáj is a lábad?
– Hát egy kicsit, de azért meg vagyok veled.
– Jól van. Nem is látszik, hogy sánta vagy.
– Igeeen? – csillant fel a rákocska szeme. Akkor lehetünk barátok?

– Hát nem bánom, de hogyan fogunk barátkozni, ha te mindig hátrafelé mész én meg mindig előre?

– Tudok én előre is menni, ha akarok. Gyere megmutatom a házam. Te hol laksz?

– Én... én sehol. Ahol éppen hely van. Nem nagyon szoktam aludni, inkább úszkálhatok.

Majd télire bebújok valahová.

Még ráérek ezen gondolkodni. Na és te hol laksz?

– Gyere, csak gyere! Nincs olyan messze.
– De hát ez már a part! – ijedt meg a halacska. Nekem ez nagyon veszedelmes.

Te nem félsz itt lakni?

– Nem. Én ki szoktam menni a partra is. Ott aztán órákig ások.

– Rettenetes – borzadt el a halacska – én elpusztulnék a parton.

Nem is megyek tovább. Ugye nem akarsz a vesztem?

– Hova gondolsz? Ne félj, nem kell a partra jönnöd. Ez csak a partfal – mutatott előre a rákocska. Ide ástam be magam. Ide építettem a házam.

Látod? Mossa a víz. Soha sem szárad ki. Lépj be bátran.

A halacska óvatosan belibbent, és körülnézett. Amolyan le-génylakást talált.

Lány létére rögtön rámolni kezdett.

– Egy cseppet kiszépítem, hogy otthonosabb legyen. Nem haragszol érte?

– Tedd csak, ami jól esik – örvendezett a rákocska a vendégnek – addig is készítek valami ennivalót – mondta és a szeme sarkából jóleső érzéssel figyelte a szorgoskodó halacs-kát.

A halacska kedvére tett-vett.

– Milyen helyes kis hal-leány. Egészen jó kedvem lett tőle – gondolta. Jó lenne, ha máskor is eljönne.

Vacsora után megkérdezte a halacs-kát.

– Nem volna kedved itt maradni nálam? Olyan barátságos lett tőled a házam.

– Ne haragudj, de nem maradhatok – nézett rá sajnál-kozva, miközben magában füstölgött – mit gondol ez rólam? – már majdnem ki is mondta, de aztán meggondolta a dolgot. – Ma még úszom egyet, de holnap eljövök.

A rákocska megörült a vendég válaszán, de azért összeszorult a szíve, mikor kikísérte.

Félt, hogy nem látja többet.

A halacska másnap meglátogatta. Nem is értette, de ő is meg-kezdte a rákocskát. Így aztán mindennapos vendég lett.

Minden nap megjött, aztán elment.

S ez így ment nagyon sokáig.

A rákocska tudta, hogy nem hiába várja kis társát, mégis félt, hogy egyszer elmarad.

Egyszer aztán így szólt hozzá.

– Te halacska! Már olyan régen együtt vagyunk. Te megjössz, teszel, veszel, aztán elmész. Én meg olyan bús vagyok utánad. Nem maradhatnál mégis végleg nálam?

Igyekszem kedvedre tenni, mindent megteszek, amit csak akarsz – könyörgött a rákocska. Kérlek, ne menj el többé.

A halacska csak hallgatta a társát, ide-oda szöszmötölt, aztán válaszolt neki.

– Figyelj rám jól rákocska. Hiába csűröd, csavarod a szót, könyörögsz, nem tudom teljesíteni a kérésedet.

Én is szeretek nálad lenni. De nézz meg engem jól. Karcsú vagyok, szép a pikkelyem és mind rajtam van még.

De nem is ez a legfontosabb. Nézd meg a formám.

Itt, meg itt, mind a két oldalamon van egy-egy vonal. Ezzel érzékelem a víz áramlását.

Ha nem úszom, akkor hogyan érzékeljem?

Itt vannak az uszonyaim. Ha nem úszom, akkor elfelejtek mozogni. Én úszásra teremtődtem. Nekem a víz az életem, és úszás nélkül meghalok.

Érted már rákocska? Nekem úsznom kell!

– Igen, igen értelek én – motyogta a rákocska – csak nagyon féltetek. Úgy megszoktalak már, és úgy megszerettelek, hogy nagyon fájna téged elveszíteni.

– Ne félj semmit! Tudok én magamra vigyázni.

Olyan gyorsan úszom, hogy versenyt is nyerhetnék. Olyan kicsi vagyok, hogy könnyen el tudok bújni.

S olyan érzékeny, hogy mindent észreveszek.

– Halacska, halacska én mindent elhiszek neked, de mégis féltetek. Féltetek, hogy egyszer bajod esik.

Ígérd meg nekem, hogy bármi is történik, hozzám mindig visszajössz.

– Ezt megígérhetem – mondta vidáman, és könnyű szívvel búcsút intett kis barátjának.

A halacska továbbra is megjött, aztán elúszott. Ez így ment még egy ideig.

A rákocska egyre nehezebben bocsátotta útjára, és minden búcsúzásnál könnybe lábadt a szeme.

– Milyen fiatal és milyen szép – nézett utána – már nem tudnék nélküle élni sem. És minden nap alig várta, hogy újra megjelenjen kis barátja.

A rákocskának beteg lett a szíve a nagy féltésbe, és még mogorvább lett, mint azelőtt volt. Csak akkor derült fel, ha barátja megjelent az ajtóban.

Ilyenkor meleg járta át a testét és úgy érezte, hogy nagyon boldog.

Már belátta, hogy kis társának mennie kell, mégis mikor eljött az idő a búcsúzásra, hallgatag lett és egy szó sem jött ki a torkán.

A halacska érezte a rákocska szorongását, és egy kicsit neheztelt is miatta. Nem nagyon tetszett neki, hogy társa erővel vissza akarja tartani.

Ezért sokszor incselkedett, játszott a rákocska érzelmeivel.

Kacéran, ide-oda illegette magát, majd búcsú pusztit dobva köszönt el. Pedig tudta, hogy ez még jobban fáj neki.

De azért sajnálta is. Sokszor lelkiismeret furdalást érzett mikor elindult, de nem tehetett róla. Neki menni kellett. Illetve úszni. Kicsit haragudott is.

– Hát miért nem érti meg, hogy nekem szükségem van a szabadságra? Hogy nem tudok bezárva élni?

Sokszor bosszankodott, de azért mindig visszament kis barátjához és minden vidám lett tőle.

Telt múlt az idő, és a rákocska kénytelen kellelten belenyugodott a sorsába.

Megelégedett azzal, hogy a halacska mindig visszament hozzá, és ezzel a boldogsággal be is érte.

Történt egy napon, hogy a rákocska hiába várta kis barátját.

Nagyon nyugtalan lett, hogy nem jött a szokott időben.

Először mindenféle történeteket talált ki a mentségére.

– Biztosan találkozott a barátnőjével és elbeszélgették az időt.

Vagy, valahol versenyt rendeztek és a halacska nyerte meg a díjat. Most éppen ünnepelnek.

Vagy összejövetel volt, amin részt kellett venni, és elszaladt az idő.

Esetleg ... szavazás és... és...ezért késik – bizonytalanodott el a végére.

A halacska aznap nem jött.

A rákocska állva aludt, többet ment hátra, mint előre. Nem is evett, olyan szomorúságot érzett.

Csak várt, várt, hátha másnap betoppan.

A kis barát azonban másnap sem jött, és azután sem.

A rákocska ült a homokpadkán, és nagy kövér könnycseppek hullottak a szeméből. Ilyen még nem fordult vele elő, hogy igazi könnyeket hullajtson.

Nagyon szenvedett és úgy érezte, hogy nem is érdemes tovább élni.

Elhatározta, hogy megöli magát.

Kimegy a partra, és addig ül ott, míg ki nem szárad, vagy egy nagy csőrű be nem kapja. Akkor aztán vége lesz minden szenvedésnek, mert a barátja nélkül, már nem élet az élet.

Le-, s föl járkált és beszélt magában.

Aki látta, azt gondolta, hogy egy kicsit megbolondult.

– Nagyon fáj, hogy elment, de legalább mindig visszajött – motyogta magában – de most miért nem jön?

– Biztosan baj érte. Most már egészen biztos – motyogta kétségbeesve.

Tele volt kételyekkel, de arra gondolni sem mert, hogy esetleg másnál lakik, másnak visz örömet, boldogságot az otthonába. Hiszen a halacska szabad lény. Őt nem lehet rabságban tartani. És tőlem is azért ment el mindig – nyugtatgatta magát, de hiába. Teljes búskomorságba esett.

Hiába jött meg augusztusban a szellőcske, nem akart vele sem beszélgetni. Az meg egyre csak vigasztalta, minden este felkereste, amikor véget ért a szolgálata.

De a rákocskának szokatlanul rossz kedve volt.

Kiment ugyan a partra, szétnézett, aztán visszabuggyant a vízbe. Nem lelte a helyét. Még az étvágya is elment, és semmihez nem volt kedve. Dolga, akadt volna rengeteg. Még sem csinált semmit.

Pedig mennyi terve volt! De mennyi!

Már nem törődött vele. Semmivel sem törődött.

Nem hallgatta a madarak énekét, nem bámulta a kerek Holdat, nem örült az esőnek, és nem szerette, ha a fák beleselkedtek a folyó medrébe.

A vízipókokat kitiltotta a környékről, pedig ők hozták vitték a hírt a vízi világ gondjáról, bajáról.

Egy napon aztán elindult a folyón, mert a házában már nem volt maradása.

Minden a halacskára emlékeztette, a keze nyomát őrizte, az ő illatát érezte és ezt nem bírta elviselni.

Hátára vette a tarisnyáját, és kilépett az ajtón.

Ahogy kilépett, mintha a halacskát látta volna.

Alaposan megdörzsölte a szemét.

De ahogy lassan haladt előre, tényleg ott látta teljes valóságában. Megint megdörzsölte a szemeit, de nem képzelődött.

Az bizony nagyon furcsán nézett ki.

Odarohant hozzá, két karjába fogta, és úgy vitte be a házába vigyázva, nehogy kérges ollójával véletlenül megsértse.

A halacskában alig volt élet.

Azt sem tudta, hogy mit csináljon vele, mikor látta, hogy az oldala megsérült és több pikkelye is hiányzik.

Gyorsan megtisztogatta, a sebeit bekötözte, és a lógó pikkelyeket óvatosan visszazarroghatta.

Nem kérdezte, hogy mi történt vele, nem faggatta, csak ápolgatta és babusgatta.

Szinte alig aludt, állandóan gondozta.

Minden nap friss puha mohát szedett, amire ráfektette a kis beteget. Egész nap mohát hordott a halacska alá és köré, hogy semmi ne nyomja a kis testét.

A mocsárba messze merészkedett a tavirózsa szirmáért, hogy abból készítsen neki párnát.

Borogatásnak békalencsét csent.

Friss vizet vitt neki, és a fűszálakat kikötötte, hogy a napsugár akadály nélkül bejuthasson.

Ott ült a súlyos beteg halacska ágyánál, és várta, várta, hogy megszólaljon.

Óvatosan meg akarta simogatni, de aztán visszahúzta a kezét, nehogy a halacska felébredjen.

Pedig olyan nagyon szeretett volna hozzáérni.

Nagyon boldog volt, hogy újra láthatta, de egyben szomorú is.

Vele együtt szenvedett és azt kívánta, bárcsak inkább ő lenne beteg. Csak kis barátja ne gyötrődne. Hiszen olyan törekeny szegény.

– Miként fogja elviselni a pikkelye elvesztését? Hiszen mindig olyan büszke volt a csillogó pikkelyeire – gondolta kétségbeesetten, mert szentül hitte, hogy meg fog gyógyulni.

Végül a gondos ápolás hatására a kis beteg ébredezni kezdett, aztán hangosan felzokogott.

A rákocska megpróbálta vigasztalni, de mit is tudott volna neki mondani?

Kis társa bizony maradandóan megsérült. – Hogyan fog ezután úszni? – rémült meg a rákocska.

Biztosan nem tud többé magára vigyázni.

Kíméletlenek lesznek vele. Talán még prédául is esik – gondolta, és összeszorult a torka.

Bárcsak itt maradna, de nem merte rá újra megkérni.

Talán maga is rájön, hogy milyen veszélyes ilyen sérülten vízre merészkedni – reménykedett.

– Rákocska, rákocska ugye nem szeretsz már? Ugye már nem marasztalsz?

Rákocskának elállt a lélegzete.

– Mit nem mondasz drága kis halacskám! Tegyeél úgy, ahogy neked jó. Én boldog leszek, ha maradsz – mondta ki félve.

Nekem te most is a kedves, aranyos, szeretetre méltó halacska vagy, aki voltál.

Majd meggyógyulsz és minden úgy lesz, mint azelőtt.

Elmész és megjössz. Én meg itt várlak – vigasztalta.

– Nem, nem. Én már nem vagyok a régi. Megrémültem. Nem érzem kint magam biztonságban. De ha neked nem kellemek, akkor elmegyek.

– Ne! A világért sem! – jajdult fel ijedten a rákocska. Én csak azt szeretném, hogy neked jó legyen.

Nagyon szenvedtem, mikor nem jöttél. Nagyon rossz volt nélküled – sütötte le a szemét.

A halacska bágyadtan mosolygott.

– Milyen jó vagy és milyen megértő.

Megint telt-múlt az idő és a rákocska egyre csak ápolta kis barátját.

Nagy odaadással és kitartóan viselte a gondját.

Finom kukacokat, gilisztákat vitt neki. Az meg egyre jobb étvággyal fogyasztotta.

Felkapta a kukac végét, és élvezettel cuppantotta be.

A sok finom falat végül erőt adott neki és meggyógyult. Már a kedve is vidámabb lett, és mintha kezdte volna elfelejteni, hogy mi is történt vele.

A rákocska még ezután is hordta neki a sok csemegét, takarította a lakását, kimosta a ruháit és mindent megcsinált, csak-hogy ott tartsa.

Mikor a halacska erőre kapott, egy szép, de szomorú napon így szólt.

– Most már elmegyek. Eleget ápoltál.

– Tudtam, hogy így lesz – nézett bánatosan a rákocska – de nem tartóztatlak. Csak nehogy megint így járj, mert nem biztos, hogy rád találok.

De mond csak. Mi is történt veled? Hogyan sérültél meg? Egy pikkelyedet nem is sikerült visszavarnom.

Igazán beszélhetnél róla – mondta neheztelően a rákocska.

– Itt hagyom neked. Amíg nálad lesz, mindig visszajövök.

De, hogy mi történt velem, arról ne is beszéljünk.

– Azért próbáld meg.

– Hát.. szerelmes lettem – kezdett bele egy kissé vonakodva. De egyúttal óvatlan is.

A rákocskának megdobbant a szíve.

– Szerelmes? Csak nem belém? – gondolta – hát ezért kellett neki mindig elmenni – reménykedett egyre jobban. A kis butuska – nézett rá gyöngéden.

– Aztán? – sürgette, mert szerette volna tovább hallani.

– Hát jó kedvem lett és bekaptam egy kukacot. Nagy, kövér kukac volt.

Még életemben nem láttam ilyen nagyot. Bekaptam, pedig láttam, hogy olyan furcsán mozgott – keseredett el újra.

– És? És? – sürgette megint türelmetlenül.

– Semmi és. Csak éreztem, hogy megszűrt a horog, és már nem bírtam elmenekülni.

Átszúrta a szájamat és tudtam, hogy végem van.

Élettelenül lógtam a zsinóron.

Aztán kirántották a horgot és én meghaltam.

– Rémes – szörnyülködött a rákocska – de hogyan menekültél meg?

– Hát... kicsinek talált a horgász és visszadobott a vízbe.

Érted? Visszadobott.

– Na, ennek csak örülhetsz. Azért vagy most itt.

– Tudod te, hogy fáj a horog helye? Még most is fáj. Félre áll a szám, pedig már begyógyult.

Na, és láttad, hogy néztem ki! Hiszen te gyógyítottál meg.

– Most mégis el akarsz menni – mondta szomorúan a rákocska.

– Már óvatosabb leszek.

A halacska megmozgatta az uszonyait, tekergett ide-oda. Fordult jobbra, fordult balra. Bukfencezett, hátára, oldalára fordult. Minden ment, mint a karikacsapás.

Mintha egyáltalán nem lett volna beteg. Meg volt magával elégedve.

– Akkor megyek. Isten veled barátom, és ne várj engem az ajtóban.

Ha megjövök, megjövök.

Észre sem veszed, és egyszer csak itt leszek.

Aztán megint együtt töltünk egy pár szép napot. Boldogok leszünk, hogy élünk.

Összecsiücsörítette a száját, pusztit dobott, mint régen, és a társa legnagyobb megdöbbenésére már kívül is volt az ajtón.

Mintha ott sem lett volna.

A rákocska csak nézett utána, aztán magába roskadva leült a mohaágyra, ahol nem is olyan régen még a halacska feküdt tehetetlenül. Ahol ápolta és nem tudta, hogy mitévő legyen.

Úgy érezte, hogy elárulták. Becsapták. Kihasználták.

De hiába érezte, nem tudott a kis hűtlenre haragudni.

– Meg kell őt értenem – hajtogatta magában – meg kell őt értenem.

Másnap a halacska megjött, mintha mi sem történt volna. Mintha csak a rákocska szívét akarta volna gyötörni.

Tett vett, majd száját csücsörítve ismét pusztit dobott, ahogy szokta, és kilibbent az ajtón.

Egy darabig minden ugyanúgy folytatódott, mint azelőtt. Mint mielőtt beteg nem lett.

A rákocskának egy kicsit visszatért a kedve, már megint megszokta, hogy kis társa megjön, és azután elmegy.

Nem haragudott, ha a háza előtt meglátott valami arra járó állatot.

Nem haragudott a békákra, a vízipókokra.

Senkire és semmire sem haragudott, csak reménykedett, hogy a halacska mindig vissza-visszatér hozzá.

Ezzel meg is elégedett. Nem kívánt többet, csak hogy lássa. Bár, még mindig szerette volna magánál tartani. Ha már így van, akkor, így kell elfogadni – sóhajtozta állandóan.

Egy napon mikor ismét megjelent kis barátja, feltűnt neki, hogy két oldalt igencsak megnőtt a pocakja.

Egy darabig nézte, nézte, aztán nem bírta ki, megkérdezte tőle.

– Mond csak! Te ennyire meghíztál? Talán a sok ízes falattól, amit betegséged alatt hordtam neked?

– Ó – sütötte le szemét a halacska – mondtam, hogy szerelmes lettem.

– És attól ilyen nagy a hasad? – álmélkodott a rákocska.

– Hát... tulajdonképpen, igen – felelte vontatottan.

Ollós barátja feszengett. Nem akart tolakodó lenni, de nem bírta ki, tovább kérdezősködött. Persze nem volt benne biztos, hogy jókat kérdez-e? Nem neveti-e ki megint szíve csücske.

– És... mi van a pocakodban? – kíváncsiskodott mégis.

– Hát mi lenne? De butákat tudsz kérdezni! A bébijeim – méltatlankodott, de aztán megenyhült, mert arra gondolt, hogy a társa ezt nem tudhatja és folytatta. Kis peték vannak a pocakomban. Nemsokára kiengedem őket a bölcsőbe, és jön a papájuk, hogy meglocsolja őket, tejjel.

A rákocska nagyon izgatott lett.

– Én nem csinálhatnám ezt meg?

– Micsodát?

– Hát... meglocsolni... vízzel – mondta félénken, de érezte, hogy butaságot mondott.

– Nem vízzel te ostoba! – csattant fel a halacska – tejjel!

Jaj, ne bosszants már! Tényleg ennyire buta volnál?

Hát hogy lehetnél te az én gyerekem apja? Hogy miket nem hordasz itt össze?!

– Bocsáss meg – szégyellte el magát a kis ollós – én csak szeretném a gondodat viselni, és mindent megtennék érted – sütötte le a szemét.

Nem kellett volna kérdezősködnöm – korholta magát gondolatban és majdnem elájult a szégyentől.

– Jól van, na! Ne haragudj, nem akartalak megbántani. Csak hát úgy felbosszantottál.

A rákocskát annyira bántotta a dolog, hogy többet nem is beszélt róla, nehogy kis barátja még jobban megharagudjon.

Bár, egyáltalán nem értette, hogy miért nem lehet legalább beszélni a dolgról. Azt meg főleg nem értette, hogy miért nem lehet ő a békák papája.

Még azt is sajnálta, hogy a halacska nem őt választotta.

Meg aztán... szóval ez az egész dolog érthetetlen volt a számára.

Úgy gondolta, hogy nem lehet olyan nehéz dolog a petéket meglocsolni. Valahol keresett volna egy kis tejet, ha már a halacska olyan nagyon ragaszkodik hozzá.

Csak ült, törte a fejét, de nem mert többet szólni.

Mikor a halacska megint elbúcsúzott tőle, már nem is fájt olyan nagyon az elválás, annyira el volt foglalva a gondolataival. Csak nem tudta hol szerezzen tejet.

Elhatározta, hogy kimegy a partra és megszólítja a madarakat, vagy a békát, aki mindig ott szokott a parton sütkérezni.

Aztán megkéri, hogy hozzon neki békavirág tejet. De úgy mondja majd neki, hogy pitypang, mert így mindenki jobban ismeri.

Úgy felzaklatta a gondolat, hogy alig bírta elaludni. Aztán meg nem bírta felébredni. Már a hasára süttött a Nap, mikor kipattant a szeme.

– Hű a mindenit! – vakargatta a feje búbját.

Kiszaladt a partra, de a fecske már messze járt, a béka meg még nem napozott.

Minden felé nézett, hogy valakit nem kérhetne-e meg, hogy hozzon neki békavirág tejet. De éppen senki sem járt arra.

Egy darabig álldogált, kezét a szeme elé tette, mert a Napocska jócskán belesütött a szemébe. Várt, várt, de csak nem jött sen-

ki. Aztán kénytelen volt visszamenni a vízbe, nehogy kiszáradjon.

Egész nap csoszogott előre hátra és állandóan járt az agya.

Észre sem vette, hogy aznap a halacska nem jött.

Érezte, hogy hiányzik valami, de csak a békavirág teje járt a fejében.

Minden áron meg akarta szerezni.

Ettől aztán úgy megkeveredett, hogy azt sem tudta hány óra.

A megzavarodott rákocska már semmit sem értett. Csak azt sejtette, hogy kis barátja körül valami furcsa titok lappang.

– Pedig olyan egyszerűnek tűnt az egész, ahogy elmondta – rágódott magában.

Aztán rájött, hogy kis barátja megint elmaradt, és ettől ismét bánatos lett és nagyon mogorva.

Egész nap csak ásott. Ollói berepedeztek, de ő nem törődött vele.

Megint lefogyott és nem vigyázott a parton, ha jött a hosszú-csőrű.

Talán azért nem kellett senkinek, mert rossz bőrben volt.

Az egyik nap, ahogy beásta magát a fövénybe, egy nagy koppanást hallott, amitől megijedt. Megdermedt, és sokáig nem mert megmozdulni. Aztán kilesett az egyik lyukon és majdnem elájult félelmében.

Egy nagy csőrű gázlómadár éppen háttal állt neki, és uram-atyám! Csőrében pont az a békát szorította, amelyik ott szokott napozni.

– Szerencsétlen. Neki már vége – suttogetta – nekem viszont szerencsém volt, s még a háta is lúdbőrös lett. Úgy megijedt, hogy azonnal hazakotort.

Ha ez ideszokik, mindannyiunkat felfal sorjában – és úgy dobogott a szíve, hogy majd kiugrott.

Szedte a lábát, ahogy csak tudta.

Azt bizony jól tette, mert az ajtójában ott lebegett a halacska, lesoványodva, félholtan.

– Mi történt már megint veled? – kiáltott rá megfelelően előbbi félelméről, de a halacskának már nem volt ereje válaszolni.

A rákocska megint megrémült.

Megint nem tudta, hogy mit csináljon. Nem ezt várta. De azért bevitte a halacskát a házába és elhatározta, hogy ha a fél élete is rámegegy, meggyógyítja kis hűtlen barátját, a halacskát.

Ráfektette a puha mohaágyra, betakargatta, friss vízzel meg-itatta. A fejét gyengéden megemelte, hogy a tavirózsa szirmát párnának alátegye. Ugyan úgy ápolta, mint az első alkalommal mikor beteg lett.

Zuzmót tett a sebeire, mert békalencse már nem volt a környéken és egyetlen percre sem szándékozott magára hagyni.

A halacska nem evett, nem beszélt, nehezen lélegzett és szemei könnyben úsztak. Nem tudott mozogni, megfordulni. Szája kissé nyitva volt, és üveges szemmel bámult a semmibe.

A rákocska úgy aggódott, mint még soha. Mindent megtett volna érte, csak meggyógyuljon.

A fél lábát odaadta volna érte, csak hogy gyógyultan lássa.

Hirtelen megint sok dolga lett. Nem győzött lótni-futni. Estére úgy elfáradt, hogy állva aludt el.

Másnap kezdhette előlről. De nem panaszkodott és nem is bánta volna az egészét, csak kis barátja jobban lett volna. Ám a halacskának nem akart javulni az állapota. Úgy tűnt, ez komolyabb eset volt, mint az előbbi. Ennek ellenére a rákocska nem adta fel.

Már azt sem bánta, hogy kis barátja másba lett szerelmes és, hogy nem ő locsolta meg a halacska petéit.

Akit látott, mindenkit megkérdezett, nem tud-e valami gyógy-módot a betegségére. De senki nem tudott rajta segíteni. Néha kiszaladt a partra hátha jön a szellőcske és hoz neki valamit, amitől életmagra kap.

Végülis ő bejárhatja az erdőt, mezőt, a végtelen rónát, a vizeket. Meg okosabb is, mint a vízlakók.

Sajnos, most a szellőcske sem jött.

Jöttek viszont a vízipókok és kíváncsiskodtak. Néha rájuk is mordult.

– Na, mit bámézkodtok itt? Ha nem tudtok segíteni, le is út, fel is út!

Végül aztán, megint nem mert senki megállni a háza közelében. Olyan csend lett, hogy szinte fájt.

– Hát már az sincs, aki megkérdezné, hogy bírom-e még? Vagy egyáltalán hogyan van a halacska? Micsoda népség!

– De hiszen te zavartál el mindenkit – szólt neki félszegen egy levelibéka, aki egy fűzfa ágán hintázott.

A rákocska felnézett a vízbe hajló ágra, aztán lehorgasztotta a fejét.

– Igazad van, igazad van – ismételte, de olyan bánatos vagyok. Hiába minden kemény erőfeszítem, nem gyógyul a barátom.

– Jaj, aki rossz társaságba jár, az könnyen megjárhatja – kottyintotta el magát a kis béka.

A rákocska úgy meglepődött, hogy majd hanyatt esett.

– Mit tudsz te erről? – förmedt rá a levelibékára.

– Tudom, amit tudok... láttam, amit láttam. Nem kellett volna neki odamenni, ahol a nagy halak megeszik a kis halakat.

A rákocska elgondolkodott.

– Ebben lehet valami – motyogta félhangosan.

Tehát rossz társaságba keveredett – gondolta keserűen. – Pedig hogy kérleltem, hogy ne menjen el! Ha itt marad nálam, semmi baja nem történik. Ki is merte volna bántani, és miért? Erre békés állatok élnek.

A rákocska sehogy sem tudott belenyugodni, hogy miért történt meg ez a nagy baj. És egyáltalán hogyan történhetett – rágódott, de nem mert semmit kérdezni a kotyogó levelibékától. Pedig biztosan tudott volna mondani neki mást is, meg többet is, amitől okosabb lett volna.

Bár, őt nem az érdekelte, hogy a halacska tényleg rossz társaságba keveredett-e, vagy mit vétett, hogy így kell bűnhődnie. Őt az érdekelte, hogy meggyógyul-e?

Beszélték is a környékbeli vízi lakók, hogy erre aztán nem gondoltak. Hogy ez a mogorva rákocska milyen önfeláldozó tud lenni.

– Mennyit, de mennyit rohangál, bajlódik a kis haszon-talan halacskával! – suttogták, hogy azért meg ne hallja, mert nem akarták megbántani, sem megszólni a sebesültet. Volt neki így is elég baja. Pedig mindenki tudta, hogy bizony-bizony meglehetősen léha életet élt, és hálátlan volt a rákocskával szemben. Élte a világát, csavargott, és mikor bajba került, akkor idemenekült segítségért – pletykáltak a vízi lakók.

Aki pórus jár, az utólag lesz okos – dörmögte, a rákocska, aztán bement a házba, hogy megnézzze jobban van-e már kis beteg.

Mikor odalépett a mohaágyhoz, kétségbeesetten látta, hogy kis barátja meg sem mozdul, nem is lélegzik.

Csendben meghalt, nem szenvedett tovább.

A rákocska hangos zokogásba tört ki.

A vízen hamar elterjedt a hír, hogy a halacska nincs többé.

A temetésre mindenki összesereglett, hogy utolsó útjára elkísérjék már csak a mogorva rákocska iránti tiszteletből is.

De most senki nem gondolt arra, hogy goromba szokott lenni. Mert igaz, hogy legtöbbször kiállhatatlan, és elviselhetetlen volt, de azért tisztelték és együtt éreztek vele.

Az is igaz, hogy furcsállották a barátságukat, de magánügynek tekintették.

A rákocska egy mély gödröt ásott és telerakta puha mohával, hogy azon pihenjen kis barátja.

A csiborok vitték ki a nyughelyre, mert a rákocskának rogyadozott a lába.

Rengetegen voltak. Bár, senki nem kérte őket, mégis nagyon szép, de szomorú zenével búcsúztatták.

Mindenkinek hullott a könnye, mindenki megsiratta a nem régen még olyan életvidám halacsát.

Aztán a barátok, ismerősök hazamentek, és a rákocska egyedül maradt a bánatával.

Végül, ő is hazavánszorgott az üresen kongó házba.

Ahogy leült a mohaágyra, a párna alól kicsúszott a halacska ajándéka a leszakadt gyönyörű pikkelye.

Csak nézte, nézte könnyben úszó szemmel.

– Hát ez maradt belőled, drága kis társam. Most már az örök nagy vizeken úszkálhatsz.

Úgy elkecseregett, hogy kiejtette a kezéből a pikkelyt.

Ahogy leesett a földre, megperdült és a másik felét mutatta.

A rákocska berepedezett kezével nagy nehezen felemelte és elcsodálkozott.

– Ó! Ennek meg mi van a hátulján? – meresztgette a szemét.

Feltette az okulárét, és lassan betűzgette az írást.

„Örök szeretettel és hálával egyetlen rák barátomnak.”
halacska.

CSUTKABABA

Az iskolapadban a gyerekek nyüzsögtek, mocorogtak, nagyon unták már a számtanórát.

A tanító néni állandóan rájuk szólt.

– Gyerekek csend legyen. FigyeljeteK, mert nem értitek meg amit mondok, és otthon nem tudjátok megoldani a házi feladatot.

Egy ideig csendben ültek, de aztán megint elkezdődött a nyüzségés.

Már hangosan is beszélgettek egymással és egyáltalán nem érdekelte őket, hogy a tanító néni szinte már kiabált, mert a saját hangját sem hallotta.

Végül elhallgatott és nézte a gyerekeket, mire azok észrevették magukat.

– Na, halljam, mi az a nagyon fontos, amit beszélgetek?

Miért nem vagytok képesek figyelni?

De a gyerekek nem beszéltek, mert elszégyellték magukat.

– Na, tessék! Most meghallgatlak benneteket, hogy azután folytathassam a számtanórát.

Ezek az alapok, és ha most nem tudom megtanítani nektek, később nagy bajban lesztek.

Nem lesz rá lehetőség, hogy bepótolhassátok.

Tehát csakis úgy folytatom, ha mindenki képes rám figyelni.

Kezdzetek el beszélni, most én hallgatok – mondta nagy nyugalommal, de most senki, nem mert megszólalni.

A tanító néni egyáltalán nem volt mérges. Szépen, csendben ejtett ki minden szót, de a gyerekek mégis megszeppentek.

Egy darabig ült az asztalánál, bár tudta, hogy senki nem fog mondani semmit.

– Valami nagyon izgathatja őket, mert nem szokott ilyen zsvivaj lenni – gondolta – de most már tényleg kíváncsi lett, hogy mi az oka a nagy izgalomnak.

Úgy gondolta, ha önként nem kezdenek el beszélni, akkor egyesével fogja őket felszólítani.

– Nos? Nincs mondanivalótok? Valamiről csak fecsegtetek, mert szinte senki nem figyelt, de lárma az akkora volt, hogy a saját hangomat nem hallottam.

– Zsuzsi, neked mi volt fontosabb a számtannál?

A megszólított szöske copfos Zsuzsi lesütötte a szemét, hátul összekulcsolta kezeit és egy kicsit billegett, mintha kéretné magát.

Összeszorította a száját és társaira nézett. Meg nem szólalt volna.

– Hát, ha te nem akarsz velem beszélgetni, akkor talán Bea.

De Bea is, hallgatott. Mintha valami nagy titkot őriztek volna. A tanító néni nem kísérletezett tovább, mert úgy gondolta, hogy bármit is csinál – az egész osztályt külön-külön felszólíthatja –, senki nem fog válaszolni.

Módszert változtatott, mert mindenképpen ki akarta szedni a gyerekekből a „titkot”.

– Milyen órák is lesz ezután? – kérdezte, mintha nem tudta volna.

Pedig dehogynem tudta!

Hiszen a második osztályban végig ő foglalkozott a gyerekekkel.

A nebulók megfélemedtek a hallgatásról, és kórusban válaszolták, hogy környezetismeret.

– Nagyon jó – dicsérte meg őket a tanító néni – és azután?

– Írás óra – válaszolták megint kórusban.

– Igen, de mikor lesz kézimunka, bábozás?

A gyerekek izgatottak lettek és újra mozgolódni kezdtek a padokban.

– Aha! – gondolta a tanító néni – itt lehet a kutya elásva.

– Na! Hát senki nem tudja?

– Holnapután – felelték megint kórusban.

– És készültök? – kérdezte közömbösen, mintha nem is nagyon érdekelné, csak úgy mellékesen jegyezte volna meg.

Az egyik kislány úgy nyújtózkodott, hogy majd kiesett a padból.

– Az én babámat már fel is öltöztettük anyukámmal.

– Az enyémmek most varrja a ruháját.

– Az enyémmek csak a pártája hiányzik.

A gyerekek mind sorban kérdés nélkül dicsekedtek, hogy kinek milyen állapotban van a babája.

– Nagyon helyes. Akkor senki nem hagyja otthon, mindenki bemutatja a saját babáját. És elmondja, hogy mit szépített rajta a saját kezével.

Mert remélem, hogy nem csak anyuka öltöztette fel a babát. A gyerekek össze-vissza kiabáltak, hogy ki mit csinált rajta, hogyan csinosította.

– Hát ez az óra már elment – gondolta a tanító néni borúsan. Igyekeznem kell a következő alkalommal. Hiába. Meg kell őket nyernem – morfondírozott.

Ezek még annyira kis gyerekek, hogy a játékon jár a kedvük, és eszébe jutottak a saját gyerekei és a saját gyermekkora.

Mekkora különbség volt akkor is!

Ő szájtátva bámulta az akkori tanító nénit, és itta minden szavát. De a saját gyerekei már lezseren viselkedtek. Úgy gondolták, hogy ha az iskolában nem tanulták meg, majd az anyu megtanítja nekik, amire nem figyeltek, vagy nem értették meg. Mennyit kellett velük foglalkozni otthon esténként!

Meglehetősen sokat kellett veszekedni is, mert lusták is voltak, meg az apjuk elkényeztette őket.

De hát ezen az időn már túl voltak és ő megőrizte a türelmét, a higgadtságát, mert erre esküdött fel. És igaz, ami igaz, szerette a gyerekeket.

Büszke volt arra, hogy nyiladozó értelmüket ő fedezte fel, ő elégítette a kíváncsiságukat, és tőle tanulták meg a legalapvetőbb dolgokat. Mert a nagyobb gyerekeknek másképpen kell magyarázni, és természetesnek veszik, ha a tanár türelmes, újra magyaráz.

És sokszor hálátlanok is. Kihhasználják tanítóik jóhiszeműségét, türelmét.

De a kicsik, bájosak, ártatlanok és őszinték.

Ha sajnálta is a keze alól kikerült osztályokat, mindig várakozással nézett a kezdők elé.

Sokszor meg tudta jósolni, hogy kiben lesz kitartás, ki az, aki alig várja az iskola végét.

Egyszer volt egy olyan osztálya, hogy alig bírt a gyerekekkel. Még maga sem hitte el, hogy nem tudott köztük rendet teremteni. Úgy érezte, hogy ez az ő kudarca és mindennel megpróbálkozott, már amennyire a szoros tanterv engedte. Még évek múltán is nevetve mesélte a többi tanárnak próbálkozását.

Beszélt, beszélt és nem akart csend lenni. Nem figyeltek rá, hiába kérte a gyerekeket.

– Gyerekek megint nem figyeltek, hiába kérlek benneteket – szólt rájuk összehúzott szemmel.

A gyerekek bizonygatták, hogy csakis a tanító nénire figyelnek. Mikor a táblára írt – háttal a tanulóknak –, azonnal elkezdődött a pusmogás, zörgés, motoszkálás.

Akkor módszert változtatott.

Lassan fordult el a táblától a gyerekek felé, vissza-visszanézve a felírt feladatra és közben a következőket mondta ugyanazzal a hangszínnel, ugyanazzal a hangsúllyal.

– „Ma megint paprikás krumplit fogok főzni, csak azt nem tudom, hogy a gyerekeim mit szólnak hozzá. Tegnapelőtt is az volt a vacsora, de mit tegyek, ha elfogyott a konyhapénzem, meg aztán a lányomnak is be kellett fizetnem az osztálykirándulásra a pénzt”.

Ezután megfordult, és döbbenten látta, hogy az egész osztályban egy gyereknek kerekedett el a szeme azon, amit hallott. Tehát, csak egy gyerek figyelt.

Aztán, ezt az esetet okulásként megbeszélte az osztállyal, és ők hihetetlenül jól szórakoztak rajta, a legnagyobb bánatára.

Miután bebizonyította, hogy egy kivétellel senki nem figyelt, közölte velük, hogy nem tart órát. Minek? Kérdezzenek, és ő készséggel válaszol.

Minek beszéljen feleslegesen?

Csakhogy amit nem tud az ember, arra nem is tud rákérdezni. Hát még az ember gyereke! Ahhoz előre kellett volna tanulni.

Így aztán mégiscsak sikerült őket rávenni, hogy a tananyag megmagyarázására az órákon odafigyeljenek. Legalábbis többen, mint addig.

De ez az eset más volt. Ezeknek az apróságoknak be kellett férközni a bizalmukba. El kellett fogadtatni magát, barátságot kellett velük kötni.

Soknak még mindig hiányzott a szülő, és előfordult olyan eset, hogy a kisgyerek becsomagolt a táskájába és elindult haza az anyukájához.

Bizony nagyon nehezen tudta meggyőzni a gyereket, hogy neki ott kell maradnia a tanítás végéig a többiekkel együtt.

A tanító néninek mindig nagyon kellett igyekezni, hogy a figyelmüket ébren tartsa. Nem volt könnyű, de mindent megpróbált.

Hamar el is fáradtak. Olyan gyerek is akadt, aki lehajtotta a fejét az asztalra, és elaludt.

A tanító néni ezt is a saját kudarcának tekintette, mert úgy tartotta, hogy a gyerekek számára nem volt eléggé érdekes, nem volt eléggé figyelemre méltó, amit mond, és ahogy mondja.

Most is megérezte, hogy fel kell függeszteni a tanítást, és másról kell beszélni. Így hát folytatta.

– Tehát tudjátok, hogy mindenki a saját babájával fog bábosát játszani.

A baba helyett fog beszélni, miközben a kezében lesz. Azt a játékot játsszuk el, amit a múlt héten tanultunk.

Akkor most halljam, hogy meg van-e mindenkinek a babája?

A gyerekek ismét kórusban kiabálták, hogy „igen”. Egyetlen kislány kivételével, akit véletlenül meglátott.

– Kinek nincsen babája? Jelentkezzen még most, akinek nincsen.

Mindenki hallgatott, de ez az egy kislány lehajtotta a fejét, miközben a többi csillogó szemmel nézett a tanító néniére.

– Nagyon jó. Akkor Krisztinek, is Gabinak is, Ildikónak is, Renátának is, Klárinak is van. Igen?

– Nekem nincs – mondta félénken Klári.

A tanító néni tudta, hogy valami gond lehet Klári babája körül, de arra nem mert gondolni, hogy egyáltalán nincsen.

Ezért óvatosan közelítette meg a kérdést.

– Hova lett a babád Klárika? Talán szétszedte a kutya?

A többi gyerek nevetett.

– Nem – felelt szégyellősen a megkérdezett kislány.

– Hát? Elveszítetted?

– Nem. Nekem nem volt babám.

A tanító néni meglepődött.

– Valamikor csak volt. Minden kislánynak volt babája.

– Nekem nem volt.

– Te milyen babára gondolsz? – kérdezte gyanakodva.

Alvóbabára, vagy hajas babára? Mert nem mindenkinek van olyan. Ezt nem kell szégyelleni – bátorította.

– Nekem semmilyen nem volt még – mondta most már kissé dacosan.

– És miért? – kérdezte kicsit félve a tanító néni.

– Anyukámnak nem volt pénze.

– Biztosan rossz voltál és nem hozott a Jézuska – lotyogott Gyöngyi, akit a legcsinosabban öltöztettek.

A tanító néni gondba esett.

– Kinek hozta a Jézuska a babát?

– Nekem, nekem! – kiabálták többen is.

Hirtelen összeszámolta őket.

– És a többinek hogyan lett babája?

– Nekem az anyukám vette. Nekem is, nekem is – kiabálták mások.

– Látod? – szólt Gyöngyihez – nem csak a Jézuska hozhatja, hanem vannak itt olyanok, akiknek az anyukájuk vette. Miért mondod, hogy Klárikának azért nem hozott, mert rossz volt?

A kislány rándított egyet a vállán és félrehúzta a száját.

Nyilvánvalóan nem kedvelte Klárit, mert szerényebb ruhákban járt, nem volt díszes tolltartója, és drága márkás táskája.

A tanító néni éppen azt nem akarta, hogy bármelyik gyereket is anyagi helyzete alapján osztályba lehessen sorolni.

Tudta, hogy ez nagy lelki terhet jelentene a szerényebb körülmények között élő gyerekeknek.

Megint el kellett terelni a figyelmet a kiéleződött helyzetről.

– Tudjátok, mikor én kislány voltam, kimentünk a kirakodó vásárba, ahol mindenféle csecse-becsét lehet kapni. Forgó is volt. Akkor úgy hívtuk, hogy ringlispir. Na meg szólt a zene és rengeteg ember tolongott. Majálisoztunk.

Hát, mi is kimentünk az édesanyámmal. Nekem megtetszett egy csillogó gyűrű.

Könyörögtem neki, hogy vegye meg, mert az ujjamra akarom húzni.

Édesanyám hallani sem akart róla. Nem volt pénzünk sem, meg egyébként is.

– Minek egy ilyen kislánynak egy csillogó gyűrű? – kérdezte édesanyám – a te kezed úgy szép, ahogy van. Nem kell felcicomázni.

Aztán leültünk a fübe, és én szedegettem a lóhere levelét, miközben duzzogtam.

– Hosszú szárral szedjed – mondta.

– Miért? – néztem rá csodálkozva.

– Készítek neked egy gyűrűt.

– Gyűrűt? – néztem rá hitetlenül.

– Persze. Hát nem azt akartad?

– De én igazi gyűrűt akarok.

– Ez is igazi lesz. Igazi virágból.

– De az nem olyan – duzzogtam még egy kicsit, de már kíváncsi voltam, hogy lehet virágból gyűrűt készíteni.

– Na, add csak ide az ujjad. Melyikre akarod – kérdezte.

Én kelleetlenül nyújtottam oda a bal kezemet.

Édesanyám a gyűrűs ujjamra rákötötte az első lóhere virág zöld szárát. – Ki ismeri a lóhere virágját?

Minden gyerek ismerte.

- És azt tudjátok-e hogy melyik a gyűrűs ujj?
- Igeeen – kiáltották a gyerekek.

A tanító néni végigkérdezte az összes ujjnak a nevét és senki sem tévedett. Még otthon megtanulták.

– Na, jól van. Tehát a gyűrűs ujjamra rákötötte az első virágszárat. De nem szakította le, ami lelógott.

Azután a másikat, harmadikat és a negyediket.

A gyerekek csendben figyelték.

Majd a két oldalról lelógó szárok alá húzott egy ötödik szálat és azzal körbekötötte.

Ezután szépen lecsipegette a felesleget. És valóban olyan volt, mint egy zöld gyűrű.

El tudjátok képzelni?

A gyerekek kivétel nélkül rázták a fejüket.

Akkor ezt meg kell csinálni.

- Ki lakik magánházban?

Többen felnyújtották a kezüket.

– Kinek van otthon kukorica csuhéja? Tudjátok, hogy mi az?

A gyerekek megint rázták a fejüket Klári kivételével.

A tanító néni észrevette.

– Hát az a kukoricacső külső héja. Először zöld színű, majd ha megérik, megszárad és olyan saszínű világos lesz. Kukoricacsövet láttatok már?

Volt olyan gyerek, aki nem látott.

– Akkor lapozzatok csak bele a környezetismereti könyvbe, mert bizony ott van.

Van, valakinek otthon kukoricacsőről leszedett csuhé?

Senki nem szólt, de a tanító néninek az volt az érzése, hogy Kláriéknál van.

– Kár, mert sok minden lehetne belőle készíteni. Ügyes kezű nénik szatyrot, lábtörlőt, edényalátétet, babát meg sok mindent fonnak belőle.

Ez népművészet.

És mi lesz, ha a kukoricacsőről lefejtik a szemeket? Vagyis lemorzsolják?

Minden gyerek csak nézett.

– Hát.. csutka.

A gyerekek hangos nevetésbe törtek ki.

– Na, mi van ezen nevetni való? Mi olyan nevetséges? Halljam! – kíváncsiskodott a tanító néni.

– A Klárinak csutkababája van – húzta össze a nyakát a kis kotnyeles, mintha rossz fát tett volna a tűzre.

A tanító néninek elkerekedett a szeme.

– Te ezt honnan tudod?

– Hát egyszer mondta.

– Igaz ez Klári?

Klári szégyenlősen lehajtotta a fejét.

– De hát azt mondtad, hogy nincs babád! Ez nem volt szép tőled.

– Az nem is igazi baba – görbült sírásra a szája.

– Mint az én zöld virágyűrűm, amit édesanyám készített?

Klári felkapta a fejét.

– Én sem találtam igazinak, mégis minden nap megkötöttem, olyan érdekesnek találtam. És ma sem felettettem el. Ha kitavaszodik és kimegyünk a ligetbe, kötök nektek ilyen gyűrűt. Azért kérdeztem, hogy van-e valakinek kukorica csuhéja, mert abból is meg lehet csinálni, de nem olyan szép, mint a lóhere virág szárából.

– Te ugye nem szégyelled a csutkababád?

Klári hallgatása azt jelentette, hogy bizony szégyelli.

– Mert a csutkababa nagyon értékes baba. Azt kézzel készítik és természetes anyagokból. Vagyis a növényekből, ami megterem.

A hajas baba és az alvós baba mutatós, szép, de más az értéke.

A gyerekek nem értették, hogy a tanító néni mit akar ezzel mondani, hát folytatta.

Ezeket a babákat általában gyárakban készítik.

Sok egyformát.

Sok pénzbe is kerülnek, de valójában kevesebbet érnek, mint a természetes anyagból készültek.

Holnap hozd csak be azt a csutkababát, majd megnézzük közelebbről is.

Klári nagyon szégyellte, hogy neki csutkababája van és még mutogatni is kell neki. Haragudott Gyöngyire, hogy elkotyogta. Elhatározta, hogy nem is barátkozik vele többet.

Mikor hazaért az volt az első, hogy elővegye a csutkababáját. Nézte, nézte, de ő bizony nem talált semmi szépet rajta. Aztán nézte a lábtörlőt, aztán a falon a díszeket, a kosarat, a szatyrot és minden olyan tárgyat, amit édesanyja és még nagyanyja készített.

Megszokta őket a házban, nem is tűnt fel soha, de most legszívesebben mindet kihajigálta volna.

Klári nem tudta mitévő legyen. Dobja ki a csutkababát? A tanító néni úgymint kérni fogja tőle. Ha nem viszi el, akkor megharagszik rá.

Éjjel rosszul aludt, és azt álmodta, hogy volt egy gyönyörű alvós babája és a csutkababa kilökte az ablakon. Erre ő sírni kezdett. Hangosan zokogott, mikor édesanyja megrázta.

– Kislányom ébredj fel, rosszat álmodhattál, mert zokogtál. Mi volt az? Mit álmodtál?

Klári nem árulta el, hanem megfordult és örült, hogy vége lett a rossz álomnak.

El is aludt utána, bár egész éjjel forgolódott.

Reggel alig lehetett bele lelket verni. – Így szokta mondani neki a nagyi, ha későn ébredt.

Nem akart reggelizni, a tornazsákját majdnem otthon felejtette és meg sem fésülködött.

Egyre csak azon járt az esze, hogy mi legyen a csutkababával.

– Anyuci – kezdte bátortalanul, de az anyja csak sürgette. Még egyszer belekezdett.

– Anyuciiii – regnált rajta tovább.

– Mi a baj kislányom? Tudod, hogy nem érünk rá. Sietni kell. Ezután egy kicsit korábban kell felkelni.

Klári becsomagolta a csutkababát, hogy ne is lássa és rábízta a véletlenre.

Anyja hajigálta befelé a dolgait a táskába, meg a tornazsákba. Mindent megfogott, ami szanaszét volt. A csutkababát is beledobta, bár furcsának érezte. De nem ért rá kérdezősködni. Azt hitte, hogy valami kellék a kézimunkaórára. Gondolta, hogy majd az úton megkérdezi a kislányát, hogy mi volt az, de úgy kellett sietniük, hogy megfélekedzett róla.

– Gyere kicsim, gyorsan ülj fel a kerékpárra, sürgette Klárit.

Annyira tekerte a pedált, hogy mire az iskola kapujához ért, ki-melegett.

– Holnap korábban kelünk, mert nem lehet így rohanni. Teljesen leizzadtam – mondta – adj egy puszit és futás.

Klári átölelte édesanyja nyakát, és két oldalról puszit nyomott rá, ahogy minden nap szokta.

Mikor belépett az osztályba, egyfolytában szorongott. Főleg mikor a többiek az óra előtt elővették babáikat, hogy dicsekedjenek vele.

Ekkor végképp elhatározta, hogy nem mutatja meg.

Nagyon szégyellte. Már kimondottan utálta, és nagyon bánta, hogy elhozta.

– Jó lett volna kidobni az úton – villant az agyába – anya úgy sem vette volna észre.

Majd azt mondom, hogy otthon hagytam – pirosodott bele, mert anyja állandóan arra buzdította, hogy ne hazudjon.

– Csak az igazat mondd, akkor is, ha az kellemetlen. Hazudni nagyon csúnya dolog.

Klári nagy gondban volt. Csendesen nézegette a többieket és nem tudta, hogy mitévő legyen, mikor a tanító néni be-toppant.

– Jó reggelt gyerekek – köszönt be.

– Jó reggel kívánok – felelték kórusban a gyerekek.

A tanító néni végignézett az osztályon, és pillanatok alatt felmérte a gyerekek kedélyállapotát.

Rögtön kiszúrta, a sok vidám gyerek közül, hogy kinek van rossz kedve. Most a Kláriét.

– Ha kifészkéldtél magatokat, akkor csendet kérek.

Most olyat játszunk, hogy mindenkinek belenézünk a batyujába.

– Mi az a batyu? – kérdezte az egyik kislány, mire a többiek között megint kitört a nevetés. Mindenen nevettek, ami számukra ismeretlen volt.

– A batyu népiesen az a csomag, amit az ember cipel magával. Emlékeztek a szegény legény meséjére? Hátára vette a batyuját és elindult a vándorútra.

Ti ugyan nem batyut cipeltek, hanem a hátizsákot, a táskátokat, amiben a füzetek, könyvek ceruzák, tollak vannak.

Erzsike mutass rá valamelyik társadra, és ő kirakja, felfedi nekünk, hogy mit tartalmaz a batyuja.

A gyerekek felszabadultan nevettek, bár volt, aki nem örült a tanító néni ötletének. Többek között Klári sem. Megszeppent arcuk rögtön elárulta, hogy legszívesebben kimaradtak volna a játékból.

Erzsike Gyöngyire mutatott, aki durcásan nézett rá. Kelletlenül, de azért engedelmesen rakosgatta a padra a táska tartalmát.

A tanító néni észrevette, hogy Gyöngyi apró keze ügyesen mindig félretol valamit, és azt nem akarja közszemlére tenni.

– Ennyi volt benne – mondta Gyöngyi és belepirult.

– Van abban a táskában még valami, ugye Gyöngyike?

A kislány nem jött zavarba és újra belenyúlt a táskába, hogy azt a valamit félretolja, és elővette alvós babáját.

A többiek felkiáltottak.

– Jaj de gyönyörű! – mire Gyöngyi büszkén nézett szét.

– Más nincs? – kérdezte a tanító néni közömbösséget mutatva.

– Nincs – mondta a kislány határozottan és kihívóan. Eszébe sem jutott, hogy a tanító néni belenézhet az ő táskájába.

– Akkor most te mond meg, hogy ki rakja ki a táska tartalmát.

– A Klári – mondta önelégülten.

Klári arca pipacs szint öltött és szedegetni kezdte a holmijait.

Ő is félretologatott valamit, ami mindig a keze ügyébe akadt.

Őt is megkérdezte a tanító néni, hogy van-e még valami a táskájában, de azt felelte, hogy más nincs.

– Biztos, hogy nincs? – kérdezte a tanító néni újra.

A tanító néni tudta, hogy ezek az esetek, amikor egy gyereknek vagy sikerül a bizalmába férkőzni és megértetni vele, hogy mi a helyes viselkedés, vagy sikerül megszégyeníteni, és megutáltatnia magát vele.

Mikor mindenki kirakta a táska tartalmát, így szólt a gyerekekhez.

– Ezt otthon is többször tegyétek meg, mert akkor álmotokból felköltve is tudni fogjátok, hogy mit tartalmaz a táska.

Így semmi nem marad ki belőle. Semmit nem felejtetek otthon, ami az iskolában szükséges.

– Ugye megértettétek? – kérdezte kételkedve.

A gyerekek motoszkáltak a táskájukban, egymásét nézték, hogy abban mi lehet.

– Gyerekek! – szólt megint hangosan a tanító néni.

Már megint nem figyeltek rám – mondta kicsit szemrehányón.

A gyerekek erre felkapták a fejüket és mindenki a tanító nénire nézett.

– Na, ez már más. Ezt már szeretem – mondta elégedetten.

Csillogjanak azok a szemek! Lássam benne az értelmet!

Nézzük, kié csillog jobban?

Erre úgy igyekezett minden gyerek, mert mind azt akarta, hogy az ő szeme csillogjon a legjobban.

– Hát ez csodálatos – dicsérte őket. Mindig ilyennek kellene lennetek. Ilyenkor szépek vagytok és okosnak látszotok. Mindig erre gondoljatok!

A gyerekeknek soha nem volna szabad szomorkodni. Mindig vidámnak, jókedvűnek kell látszani. A gyerekkor az, amikor még semmi gond nem nyomja a vállakat, sokat lehet játszani, és mindennek önfeledten örülni.

Sajnos nem tart sokáig ez az időszak, ezért ki kell használni.

– Miért? – kérdezték többen is.

– Mert az élet nem leányálom. Ahogy növekedtek, úgy szaporodnak a feladatok, a megoldatlannak látszó problémák. Ha vége szakad ennek a gyerekkornak, a játék helyét a komoly tanulás, felelősség, az életre való felkészülés időszaka veszi át. Persze, most is felelősséggel tartoztok, csak most kicsiben. De majd erről is bővebben beszélgetünk.

A tanító néni mindig belelopott egy kis komolyságot a mondanivalójába, bármilyen jókedvű is volt a gyerekhad. Azt remélte, hogy egyszer emlékezni fognak rá.

Kicsöngetéskor megrögzött szokása volt, hogy mindig két gyerekkel vitette be a tanáriba az osztálynaplót, a szemléltető eszközöket, és megbízta őket, hogy az osztályba krétát vigyenek.

Másik kettőt meg kijelölt, hogy töröljék le a táblát, és mossák ki a szivacsot. Apró feladatokat kaptak, amit szinte játéknak tekintettek.

A tanító néninek mindig szívesen segítettek, de a tábla letisztogatásának már nem örültek.

Nem tudták, hogy mennyi víz maradhat a szivacsban, és ahogy rányomták a táblára, az összes víz a pulóver, vagy a blúz ujja alá csorgott. Ráadásul olyan maszatosak lettek, mintha bemeszelték volna őket.

A folyosón a tanító néni ment elől, a két gyerek igyekezett utána.

Az osztályok ajtaja mind kitarultak, és a gyerekek vad üvöltéssel tódultak ki rajtuk.

A tanító néni félreállt az ablakpárkányhoz, hogy elővegyen egy zsebkendőt a táskájából.

– Nini! Ebben a táskában is mennyi minden van. Mint a tietekben. Ugye kislányok?

A két gyerek piros arca árulkodott, hogy most rajtakapta őket a füllesztésen. Pedig már mind a kettő külön-külön azt hitte, hogy megúsza.

– Nos? Eláruljátok, hogy mi volt még a táskátokban?

Vagy az osztály előtt kérdezzem meg?

A gyerekek megszeppentek.

– Az enyémben egy fülbevaló.

– Fülbevaló? – csodálkozott a tanító néni.

– Igen. Egy dobozban. Az anyukámé.

– Ejha! És a tiedbe Klári?

Klári, amennyire csak tudta lehajtotta a fejét, és alig hallhatóan suttozta.

– Csutkababa.

– Gondoltam. Akkor most mind a ketten idehozzátok nekem, de gyorsan. Futás! – nógatta őket.

A gyerekek kelleetlenül nekilódultak, de pillanatok alatt ott teremtek a rejtegetett titkukkal.

– De hiszen ez arany! – lepődött meg a tanító néni, mikor Gyöngyi kivette a dobozból a fülbevalót.

Kislányom hogy gondoltad, hogy ilyen értékes dolgot behozz az iskolába? És ha elvesz? – dorgálta – és egyáltalán mit akartál te ezekkel az arany fülbevalókkal?

– Csak meg akartam mutatni....

– Nagyon csúnya dolog hivalkodni, kérkedni. Főleg azal, ami nem is a tied. Sok gyerek anyukájának ilyen nincsen.

– És te Klári mit rejtegetsz?

A kislány kivette a zacskóból a csutkababát, és szégyenlősen nyújtotta a tanító néninek.

– Aha! És te ezt szégyelled? Hiszen ez nagyon szép – lelkesedett a tanító néni. Ez egy nagyon szépen elkészített csuhé baba. Add csak ide. Jobban szemügyre veszem, és majd visszkapod. Te is Gyöngyi. Nem is tudom, hogy szóljak-e anyukádnak?

Gyöngyi rántott egyet a vállán, mint akinek mindegy, mert úgy sem szólnak neki otthon.

– Jó. Akkor anyukádnak fogom visszaadni.

Gyöngyi hátratette a kezét szokás szerint, ide-oda billegett és finsorgott a szájával.

– Most menjeteK játszani, mert mindjárt becsöngetnek.

A tanító néni azonnal felhívta telefonon Gyöngyi édesanyját és bekérte. Úgy gondolta, hogy nem vállalhatja a felelősséget. Ha a gyerek szó nélkül csente el az értékes holmit, akkor a szüleinek meg kell tudniuk. Ha meg a tudtukkal, akkor figyelmeztetni kell, hogy iskolába nem szabad ilyen értékes dolgot vinni.

A szünet után mindenkivel elővetette a babáját, és a többi legnagyobb meglepetésére Klárinak adott egy valódi játék babát.

Klári először csak nézte, aztán magához szorította örömeiben, mintha csak az ő elveszett babája lett volna és éppen most került elő.

– Gyerekek – mondta nagy örömmel – Klári hozott egy nagyon kedves csutkababát, de én odaadtam neki a kislányom babáját amíg játszunk, hogy ne zavarja őt a másmilyen, vagyis a csutkababa.

Arról külön fogunk beszélni, külön foglalkozunk vele, de most azt csináljuk, amit beterveztünk.

A gyerekek élvezettel csevegtek egymás között, ami csak eszükbe jutott. De ilyenkor minden eszükbe jutott.

Forgatták a babáikat, integettek a kezükkel, és úgy rakták előre lábaikat, mintha tudtak volna járni.

A tanító néni arra bízta őket, hogy a mesét, amit megtanultak, ne szó szerint mondják.

Tegyenek úgy, mintha egymás között lennének.

Most játszhattok. Beszélgetsetek, vagy mintha a babák beszélnének egymással.

Azt szerette volna hallani, hogy kinek mi jut az eszébe, hogyan fogalmazza meg, és milyen fantáziával rendelkezik.

Úgy hogy a gyerekek nem zavartatták magukat. Mintha csak egymás között játszottak volna.

Mikor vége lett az órának, a tanító néni megdicsérte őket és megígérte, hogy máskor is játszanak ilyen, de akkor, már a megtanult szöveget kell mondani.

A gyerekek nem tiltakoztak, mert nagyon jó játéknak tartották az egészet és jól is érezték magukat.

Klári is felszabadult, és nagyon hálásan nézett a tanító nénire, mert a csutkababával ilyen jót nem tudott volna játszani. Meg sem tudott volna szólalni és a többiek is, állandóan rajta nevettek volna.

A játék végén illedelmesen vitte oda a tanító néninek a kölcsönkapott babát, és csillogó szemmel köszönte meg.

– Jól van Klárika, örülök neki, hogy megoldottuk a dolgot, de majd meg fogod látni, hogy cseppet sem kell szégyellni a csutkababád.

Megígérem neked, hogy még büszke is leszel rá.

Klári szeme elkerekedett, nem akarta elhinni, ezért vissza sem kérte a csutkababát.

Meg sem kérdezte, hogy a tanító néni mit akar vele csinálni.

– Mennyi örömet lehet szerezni egy kis csekélységgel, és egy kis jóindulattal – gondolta a tanító néni. Ugyan kinek jutott volna még eszébe a nagy rohanásban, hogy a saját gyereke féltve őrzött játékát vigye el az iskolába egy kislánynak, akinek még életében nem volt „igazi” babája és úgy fáj rá a szíve. Nagyon örült neki, hogy eszébe jutott, talán még jobban, mint a megajándékozott gyerek.

Klárinak meg sem fordult a fejében, hogy megkérdezze, megtarthatja-e?

Ő, attól sokkal szerényebb volt és tudta, hogy az nem az övé és nem is lehet. Mert a játék baba valakinek az emléke. Valakinek a gyermekkorát idézte, és ha a kezébe vette, mindig valami történet jutott róla eszébe.

A kislányban mindez így nem fogalmazódott meg, csak átérzte.

Látta, hogy a tanító néni is féltve fogja a babát és olyan szeretettel néz rá, mint a tanítványaira szokott.

– Tudjátok gyerekek – kezdett mesélni a tanító néni – mint mondtam, ez a kislányom babája volt. Ő már régen kidobta volna. Vagyis, hát ki is dobta. Úgy gondolta, hogy felnőtt már, és csak lomnak tekintette. De én nem hagytam. Visszavettem a szemetes kosárból. Szépen kimostam, kivasaltam a ruháját, és a babát is megfürdettem.

Aztán odatettem a lányom íróasztala sarkára.

Mikor hazajött, kicsit szorongva vártam, hogy mit fog szólani. Csak nézte és hallgatott. Aztán könnyes szemmel kérlelt, hogy ne haragudjak. Tudta, hogy nekem szebb emlék, mint neki.

– Te sem haragudj kislányom, de erről a babáról az jut eszembe, hogy milyen nehezen rakosgattam össze az árát, mire meg tudtam neked venni.

Nem kell, hogy itt legyen az asztalodon, csak ne dobd ki. De elteszem, hogy majd a te kislányod is lássa, hogy milyen babával játszottál. Mert akkor nagyon kedves volt neked.

Ági a kislányom nagyon szégyellte magát. Odajött és azt mondta.

– Anya, te örökké tanító leszel. Olyan jó, hogy még mindig tudsz nekem olyat tanítani, amiről soha nem lehet megfélelkezni.

– Mire gondolsz? – kérdeztem, bár tudtam, hogy mit akar mondani.

– A szeretetre.

– Bizony gyerekek, a szeretet olyan, mint a levegő. Nem lehet nélküle élni.

Legközelebb a szeretetről fogunk beszélni. Hogy mekkora ereje van, és aki szeretetet ad, az kap is.

A következő szülői értekezleten félrevonult Klári édesanyjával, és megkérdezte, hogy a csutkababán kívül tud-e más dísz tárgyat is készíteni, fanni csuhéból, vagy más természetes anyagból.

Klári édesanyja zavarba jött, és nem értette a kérdést, mire a tanító néni elmesélte, hogy a kislánya csutkababát hozott be egy iskolai foglalkozásra.

– Tudja anyuka – kezdte megnyugtatóan a szülőt – először lelkiismeret furdalásom volt, hogy Klárinak nem volt babája, és én nem is gondoltam rá, hogy nem mindenkinek van.

A gyerekek kinevették, mert a gyerekek mindenben nevetnek, és Klári nagyon-nagyon szégyenkezett.

De én még jobban.

Magam okoltam, hogy nem voltam elég körültekintő, mert tudhattam volna, hogy a gyerekek sajnos az anyagi helyzet alapján értékelik egymást.

Ezért elhalasztottam a foglalkozást és kölcsönadtam a gyerekeknek az én lányom gyerekkori babáját.

Persze ez nem ment engem a figyelmetlenség alól, mert ezt a fajta megkülönböztetést én nem tűröm meg az osztályomban.

De, kiítani sem lehet belőlük, mert otthon ezt látják. Azért általánosítani sem szabad.

Aztán láttam, hogy Klári mennyire boldog, hogy egy olyan babát szorongat amilyen a többié, így egy kissé megnyugodtam.

– Elnézést –, szólt közbe az anyuka –, de már elég régóta építkezünk, és bizony nem nagyon engedhetünk meg magunknak feleslegesnek tűnő dolgot – miközben szégyenlősen lehajtott a fejét.

– Na, ne butáskodjon már. Hát ezért nem szabad szégyenkezni!

Inkább büszkének kell lenni, hogy saját erőből próbálják megteremteni az otthonukat.

Nem csak maguk építkeznek és majd csak készen lesz egyszer. Mekkora házat építenek?

– Olyan száz négyzetméteresre terveztük.

– Ó az már szép nagy ház.

– Úgy gondoltuk, hogy a gyerekek is legyen egy szobája. Meg aztán hátha lesz még egy.

Nagyon szép gondolat. Egy gyerek nem gyerek. Kell a testvér. Nagyon kell – nézett rá elgondolkodva.

Az járt a fejében, hogy ő is nagycsaládban nőtt fel. Többen is voltak testvérek, és mennyire örültek egymásnak. Minden népnep, születésnap egy-egy ünnep volt.

Még most is, hogy az élet a szélrózsa minden irányába szórta őket, hiányoznak egymásnak. Aztán ha hazamennek az ősi fészekbe a szülőkhöz, annyian vannak az unokákkal együtt, hogy alig férnek el.

Nem győznek egymásnak mesélni. S ha búcsúzkodni kell, fájó szívvel, könnyes szemmel válnak el egymástól.

A szülők kimondhatatlanul boldogok, ha együtt látják az összes gyermekeiket.

Neki is volt egy álma, hogy sok gyereke lesz, de aztán a sors másképpen rendelkezett. Be kellett érnie kettővel.

Sokszor gondol rá fájó szívvel, hogy nem lehetett több, de hát állást kapott, ahol apróságokkal foglalkozhat.

Ez egy kicsit megnyugtatta, és mikor felsőbb osztályba lépnek, kikerülnek a keze közül, mindig megkönnyezi őket.

– Hamarabb kellett volna.

– Tessék? – nézett rá a tanító néni, mert a saját gondolataira figyelt.

– A másik gyerek. Hamarabb kellett volna.

– Ja, igen. Semmi baj, nem akartam én felelősségre vonni.

Én csak a hibám szeretném jóvátenni. Ezért kérdezem, hogy szokott-e más tárgyat készíteni? – tért vissza a dísz tárgyakra, mert nagyon izgatta.

A nagyszülőktől tanulta, vagy valami tanfolyamon?

– Á, dehogy érek én rá ilyesmire. Az édesanyám mutatta meg kislány koromban. Meg is tanultam. Neki is az édesanyja, vagyis a nagyanyám adta át.

És nem csak babát készítettünk, hanem sok használati tárgyat.

A dédi ebből élt. Eladogatta és vitték, mint a cukrot. Főleg a szatyrokat, táskákat, lábtörlőket, képeket.

A tanító néni láthatóan izgatott lett.

– Megnézhetném ezeket a tárgyakat? – kérdezte félénken. Nem zavarnék?

– Csak tessék – vonogatta a vállát az anyuka – van még belőle egy pár darab emlékbe, mert manapság senkinek nem kell. Mindenki a műanyagot, a modern dolgokat vásárolja. A tanító néni kikerekezett Kláriékhoz a megbeszélte időpontban.

Mikor a gyerek meglátta, hirtelen rossz érzés fogta el.

– Mit akarhat itt a tanító néni? Mi rosszat tehettem? – nézett rá kétségbeesetten.

– Semmi gond Klári, csak a népművészeti tárgyakat szeretném megnézni. Ugye nem baj? A gyerek félénken ingatta a fejét.

– Fáradjon beljebb. Össze vagyunk zsúfolva, de talán majd az új házban jobban elférünk.

Előszedtem, amit én csináltam, külön tettem, amit édesanyám, és külön, amit a nagyanyám. Sajnos a többinek nyoma veszett. A tanító néni csak nézte, nézte a sok gyönyörűséges dolgot. Nem tudott betelni vele.

– Azért meglátszik, amit a különböző generációk készítettek. Nem a kimunkálásban, mert az szinte mind kifogástalan. Hanem a kornak megfelelő használati tárgyban.

– Hát igen – helyeselt az anyuka – attól függött, hogy mi volt a divat, mit használtak az adott időben.

– A csutkabát ki készítette? – kérdezte a tanító néni közömbös arccal, és titokban azt remélte, hogy Klári édesanyja.

– Én. Több is készült belőle, de hát tudja. A mûbaba hajjal, alvós baba, sőt már síró baba is divat. Ezek élőbbnek tûnnek. Talán azért tetszik a gyerekeknek. Magukban is el tudnak vele játszani. Beszélgetnek vele. Én is kinéztem egyet a gyerekeknek, de még nem tudtam megvenni.

– Ez így is van. De amit maguk készítettek, az kincs. Talán nem is kell a drága alvós baba.

– Ugyan már! – nevetett kényszeredetten az anyuka. Még, hogy kincs!

– Pedig így van. Ha valaki meg is tudta csinálni, már nem foglalkozik vele, mert nincs anyaga, meg aztán úgy van, ahogy mondja. Nincs rá kereslet, és nincs, ahol bemutassa.

– Ugye ezeket most is el tudná készíteni? – kérdezte megint félve a tanító néni.

– Hát persze. Megtanultuk mi ez örök életre annak idején.

– Nahát! Ez remek!

Tudja, mióta megláttam Klári csutkababáját –, amit nálam tartok még egy ideig, ha nem haragszik –, azóta azon jár az eszem, hogy be kellene rendezni valami népművészeti szobát a gyerekeknek, hogy a hagyományokat felelevenítsük és, hogy el ne felejsék.

Persze jó lenne oda minden szakma. De hát nekem sincs időm felkutatni, meg aztán be is kellene mutatni, hogy hogyan készülnek. – Mit szól hozzá anyuka?

– Nem rossz gondolat. Csak el kellene kezdeni aztán lassacskán összeverődne egy szép kis gyűjtemény – biztatta a tanító nénit, mert ő is fellelkesült.

Van nekünk például még Miska kancsónk is. Meg más cse-répedény.

– Komolyan mondja? Láthatnám? – lelkesedett a tanító néni.

– Persze. Meg kézimunka is van. Édesanyám sok csipke-terítője amit emlékebe raktam el. Mennyit dolgozott vele! Aztán könyvborító nyolcas hímzéssel.

Klári anyukája nem győzte kihordani a sok régi emléket.

– A tanító néni meg úgy megfélemedezett magáról, hogy alig akart elmenni.

– Csodálatos! Csodálatos! – mondogatta, mintha tényleg kincsre lelt volna.

Egyszer csak az órájára nézett.

Hű de elszaladt az idő. Kicsit megfeledkeztem magamról – mondta szégyenkezve – ne haragudjon anyuka, de olyan gyönyörűséget mutatott, hogy alig győzők betelni vele.

Még csak annyit mondjon, hogy kölcsön tudná-e ezeket adni az iskolának bemutatásra?

– Igen – volt az egyszerű válasz.

– De beszélni is kellene róla.

– Hát, megpróbálhatom, de nekem nem kenyerem a beszéd – szabadkozott Klári édesanyja.

– Majd én segítek. Kérdezek, és maga válaszol. Csak úgy, mint most itt.

– Gondolja el, hogy a gyerekek, hogy elámulnának.

Klári édesanyja csak mosolygott. Ő nem volt ilyen lelkes.

Kikísérte a tanító nénit, és úgy gondolta, hogy nem lesz ebből az egészből semmi.

Már annyian megcsodálták ezeket a tárgyakat és ígértek füt-fát, csak ne dobja ki. Aztán mindenki megfeledkezett az egészről.

Kidobni ugyan nem dobta ki őket, bár nagyon nehezen tudta egyik helyről a másikra dugdosni. Félt, hogy őt is elfogja a kísértés, hogy megszabaduljon ezektől a régi dolgoktól.

Nem telt bele egy hét és Kláriveral üzent a tanító néni, hogy szeretné, ha befáradna az iskolába.

Klárinak megint félelemérzete támadt, de aztán a tanító néni megnyugtatta.

– Gyere te is, ha kedved van – biztatta.

Így aztán elmúlt a kislány rossz érzése.

Mikor bekerekeztek az iskolába, a tanító néni egy szobába vezette őket, ami körbe volt rakva asztalokkal. A falba szögek voltak verve, de nem lógott rajtuk sem kép, sem semmi.

– Elnézést asszonyom, de be kellett rendezni a szobát. Na és előtte kiüríteni, ami nem volt könnyű. Ez egy amolyan rak-tárféle volt, de nekünk tökéletesen megfelel, amire szántuk.

Nézze meg őket jól. Melyik asztalra mit rakjunk. A falakra is lehet.

Kocsival elmegyünk a holmikért és vissza is szállítjuk, ha vége lesz a kiállításnak. – Így jó lesz?

Klári anyja bólintott. Magában már rendezgette a dolgokat.

– Ide a kézimunkák jönnek, ide a cserépedények. Már azt is elsikáltam, amit belepett a por, hogy ne kelljen az utolsó pillanatban – biztatta a tanító néni, aki leplezetlenül lelkesedett.

– Ide meg a csuhéból készültek kerülnek. Ezeknek több hely kell.

– Úgy csinálja, ahogy magának jobb. Ahogy jónak látja – hagyta rá a tanító néni.

Ezután megállapodtak a szállításban, mert kiderült, hogy még a padláson is vannak itt-ott elrejtett darabok. Azokat sem akarták otthagyni.

– Tudtam én – örült megint a tanító néni, aki nagyon boldognak és elégedettnek látszott.

Eljött a nagy nap. A gyerekek virágokat vittek vázákba, hogy ünnepélyesebb legyen a bemutató. Bár ezek csak az előző asztalra jutottak.

Készítettek egy kis uzsonnát is, mert a gyerekek hamar és mindig megéheznek.

Az igazgató bácsi ünnepi beszédet mondott és méltatta a sok szép régi holmit, ami kézzel és a természetben megtermett anyagokból készültek.

Elmondta azt, amit a tanító néni korábban az osztályának.

Hogy milyen fontos a hagyományok megőrzése, a régi kultúrák megismerése és fenntartása. A természetes anyagok felhasználása.

Olyan szép beszédet mondott, hogy Klári anyjának párás lett a szeme.

A végén ő mutatta be a tárgyakat és, elmagyarázta, hogy hogyan készültek.

A tanító néni annyi mindent kérdezett, hogy nem győzött rá válaszolni.

Ott volt Klári kinevetett csutkababája is, amire különösen felhívta a figyelmet.

Klári édesanyja kapott egy szép csokor virágot, és az igazgató bácsi kezét fogott vele. Gratulált neki, hogy megőrizte ezt a kincset az utókor számára.

– Klári büszkén álldogált édesanyja mellett, és már nem szégyellte a csutkababát. Végül az igazgató bácsi megkérdezte az anyukától, hogy tartana-e bemutatót, amikor készíti? Például hímzésből, csuhéból készítené-e emléktárgyakat? – nézett rá várakozón.

Klári édesanyja vonakodva, de elfogadta a felkérést.

Kislánya dagadozott a büszkeségtől. Nagyon elégedett volt.

– Ezután, nem csúfolnak majd az osztálytársaim, hogy szegény vagyok, és hogy csak csutkababám van – hajtogatta magában.

Hazafelé állandóan édesanyja arcát leste, hogy ő is örül-e a nagy megtiszteltetésnek, vagy csak Klári maga. De édesanyja is boldog volt.

– Milyen jó, hogy megtartottam őket és nem dobtam ki – hajtogatta állandóan – szinte beleborzongok, ha arra gondolok, hogy majdnem elégettem a múltkor mindent.

Ezután minden hónapban egy hétfői napon a tanító néni segítségével bemutatót tartott, hogy a gyerekekkel megismertesse a tárgyak elkészítési módját.

Aztán mindenki rohanguk kukorica héjáért, hogy neki is legyen belőle fonott szatyorja. Divatba hozták a csuhé szatyrot.

Nem nagyot, amolyan kis takarosat, amit a kislányok hordtak.

A legérdekesebb az volt, hogy a végén mindenkinek csutkababa kellett.

Ezen Klári meg az édesanyja olyan jókat nevettek hazafelé, hogy csorgott a könnyük. Hanem eljött az idő, mikor az építkezésnek neki kellett lódulni. Nem volt mese, aki élt és mozgott, annak mindenkinek segíteni kellett.

Klári anyja nem tudta, hogy mondja meg a tanító néninek, hogy ő már nem tud többet jönni. Nincs neki ideje.

Hanem a tanító néni kitalálta. Megelőzte a szülőt.

– Mondja anyuka! Hogyan állnak az építkezéssel?

– Hát.. most van a munka dandárja, mint aratásnál. Éppen mondani akartam, hogy nem tudok jönni egyelőre.

– Cseppet sem búsuljon. Én már mindent ellestem magától. Majd én megtartom a foglalkozásokat. Aztán ha nem tudok valamit, majd megkérdem. Jó?

Klári édesanyjának nagy kő esett le a szívéről. A férje már régóta mondogatja, hogy nem lesz ez így jó.

– De megígérem, hogy a nyár végén mikor beérik a gabona, akkor búzaszárból készítek különböző dísz tárgyakat.

A tanító néni egészen oda volt. Éppen meg akarta kérdezni, hogy búzaszárból nem tud-e valamit készíteni, mikor Klári édesanyja felajánlotta. Még meg is toldta.

– Sőt! Ha beérik a piros fűz, kosarakat is készítek. De legalább is megmutatom.

A tanító néninek teljesen elakadt a szava. Tökéletes lett az öröme.

Elkezdődött a nyári szünet. Bár a tanító néninek is sok dolga akadt, mégis sajnálta, hogy vége lett az évnek. De aztán arra gondolt, hogy a nyár bizony nagyon hamar elszáll.

Kíváncsi volt, hogy Klári édesanyja betartja-e a szavát. Annál is inkább, mert egész nyáron nem találkoznak, és Klári kikerül a keze alól.

Neki is eleget kellett tenni otthon, a sok befőzés elvette az idejét. Táborot is vezet és egy kicsit pihenni is kellene.

– Majd meglátjuk – biztatgatta magát.

Ősszel az iskolakezdekör, a megnyitón Klári édesanyja ott toporgott az iskola udvarán leburnulva és lesoványodva.

Ő nem nyaralt és nem pihent a nyáron, hanem keményen dolgozott a házépítésen.

A tanító néni meglátta és elébe ment.

– Mi újság anyuka? – kérdezte őszinte érdeklődéssel – látom sokat dolgozott. – Igen – dugdosta szabadon maradt kezét.

– Elhoztam, amit megígértem. A szalmadíszeket.

A tanító néninek már megint elállt a lélegzete attól, amit látott. Átvette az egészszet és elsietett.

Klári édesanyja kissé csalódottan ballagott hazafelé. Klárinak is rossz volt a kedve, de nem mert szólni.

Két nap múlva a mamát behívták az iskolába. Kelletlenül ballagott be, és nem örült neki, hogy „berángatták”.

Az igazgató bácsi fogadta. Kezet fogott vele, és Klári édesanyja szégyellte kiszáradt, kicserepesedett kezét.

Az igazgató bácsi észrevette.

– Sose szégyellje asszonyom. Amit maga csinál, az csak dicsérendő.

– Tudja-e hogy miért hívtam be?

– Fogalmam sincs – mondta az asszony.

– Kijártam magának a „Népművészet mestere” címet.

Azt szeretném megbeszélni, hogy mikor kell érte felmenni a fővárosba.

– Nekem? – hebegett Klári anyja.

– Hát persze. Ki másnak?

Olyan gyönyörűségeket készít, ápolja a hagyományokat és olyan nagy szeretettel, hogy a gyerekek a szakkörökön mindent elsajátítottak. A versenyeken dobogós helyezéseket értek el.

Ezt csakis magának köszönhetjük. Gratulálok. De van még egy ígérete.

– Tudom. A kosárfonás. Nem felejtettem el.

– Számítunk magára. Isten áldja. És ne feledje, holnapután indulunk a kitüntetésért.

Ja, a csutkababát hozza magával – szólta még utána az igazgató bácsi.

– v é g e –

AJÁNLO

Piroska Bätz Médiendesign

<http://www.prb-webdesign.de>